

STOVYKLAUTOJO
KNYGA
PATYRUSIEMS
SKAUTAMS

SUEIGŲ CIKLĄ PARENGĖ VILNIAUS KRAŠTO KERNAVĖS TUNTO JORĖS VYR.SKAUČIŲ DRAUGOVĖS KANDIDATĖ
URTĖ ALKSNINYTĖ

2016 m. liepa

VILNIUS

TURINYS

- Įvadas / 3-4p. /
- Stovyklautojo teorijos gairės / 5p. /
- Stovyklautojo praktikos gairės / 5-6p. /
- 1 sueiga. *Kas lemia stovyklos sėkmę?* / 7-11p. /
- 2 sueiga. *Nuo ko pradėti? Pareigos ir jų svarba* / 12-22p. /
- 3 sueiga. *Kaip sukurti įdomią stovyklą?* / 22-33p. /
- 4 sueiga. *Kur ir kaip stovyklauti?* / 34-52p. /
- 5 sueiga. *Kaip tinkamai komunikuoti stovykloje ir ją pristatyti?* / 53-62p. /
- 6 sueiga. *Stovykla įvyko! O kas toliau?* / 63-69p. /
- Naudotos literatūros sąrašas / 70p. /
- Literatūros priedai / 71-72p. /

ĮVADAS

Stovyklavimas yra neatsiejama skautavimo dalis. Stovyklose kartu keliamės, prausiamės, valgome, dūkstame, liūdime, džiaugiamės ir mokomės ne be priežasties. Juk be viso to čia darome daugybę kitų dalykų, kuriuos mums būtų žymiai sunkiau suprasti vieniems ar dalyvaujant net ir visose metų sueigose. Naujoje aplinkoje (gamtoje) ugdomos skautiškos savybės ir įvairūs gebėjimai yra įsisavinami geriau, juolab, jog tai kartu yra ir smagiau. Vieni čia atvažiuoja sutikti senus draugus, kiti rasti naujų, tačiau ką visi darome vieningai – tai augame savo skilties, vadovų, miško ir, galų galiausiai, savo akyse. Pasikaustome naujomis žiniomis, išmokstame patys jas pritaikyti ir visai nekeista, kodėl grįžę pas namiškius atrodome pasikeitę. Ne dėl to, jog grįžtame pavargę, purvini ar sulysę, o dėl to, jog stovyklų metu turėdami galimybę kasdien suktis skautiškos bendruomenės buityje, tarp savų autoritetų, draugų ar net priešų, juos gerbdami, toleruodami ir palaikydami mes greičiau suaugame ir sustiprėjame iš vidaus. Štai kodėl yra svarbu pasirūpinti sėkmingos stovyklos įkūrimu – vieta, kuri laikinai taps visų skautų namais.

Ši knyga yra skirta būtent tiems, kurie žada pirmąsyk organizuoti stovyklą, tačiau pravers ir tiems, kurie jau užmiršo, prie kelių stovyklų organizavimo yra prisidėję, juk niekada nėra per vėlu prisiminti. Todėl labiausiai džiaugčiausi, jei ją kartu su savo vadovu perskaitytų patyrę skautai – būsimi arba patys jauniausieji mūsų vadovai, kuriems tinkamas pavyzdys (vadovas) ir įkvėpimas (tikiuosi, ši knyga) bus puiki paskata prisijungti prie skautiškų stovyklų organizavimo.

Norėdama, jog skautavimas miške sužibėtų visomis gražiausiomis jo spalvomis, tikiuosi, jog bendradarbiavimas tarp esamų ir būsimų vadovų sustiprės, o kuriant naujas stovyklas, nebus nieko smagiau nei dalintis savo patirtimi.

Linkiu, jog patyrę skautai rastų savyje ryžto ir drąsos imtis iniciatyvos, nes tai yra viena gražiausių skautų puošiančių savybių. Na, o vadovams – kantrybės ir sumanumo, kaip uždegti jaunuosius vadovus savu organizuotumu, išradingumu ir vienybe.

Iki susitikimo jūsų stovykloje!

STOVYKLAUTOJO GAIRĖS PATYRUSIEMS SKAUTAMS (15-18 m.)

TEORIJA

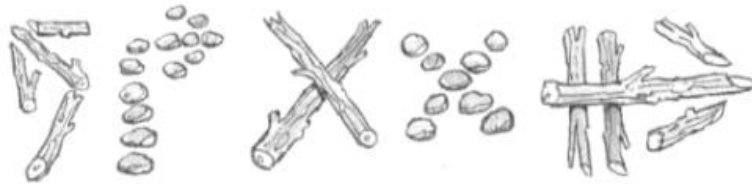
1. Žino kokius reikalavimus turi atitikti skautiška stovykla.
2. Žino, kaip išsirinkti geriausią stovyklavietę.
3. Išmano stovyklos infrastruktūrą- žino kaip ir kur geriausia įkurti virtuvę, tualetą, ūkio palapinę, kita.
4. Moka sudaryti dirbančių stovykloje skautų sąrašą , išmano ir paskirsto pareigas.
5. Moka suplanuoti stovyklą – žino kokios numatomos oro sąlygos, kiek truks stovykla, kaip į ją savarankiškai nuvykti ir parvykti.
6. Moka sudaryti veiklos programą vienai dienai stovykloje ir savaitgalio stovyklai.
7. Moka sudaryti įrangos reikalingos savaitgalio ir savaitinei stovyklai sąrašą.
8. Moka sudaryti vienai dienai stovykloje ir savaitgalio stovyklos valgiaraštį.
9. Moka įvairius maisto paruošimo būdus, gali aptarti įvairių tipų viryklių privalumus ir trūkumus.
10. Moka apskaičiuoti būtinas išlaidas.
11. Žino kai pristatyti stovyklą, informuoti vadovus, tėvelius, dalyvius.
12. Žino kaip paruošti stovyklos atributiką.
13. Išmano stovyklos komunikacijos būdus.
14. Sugeba palikti stovyklavietę tvarkingesnę negu rado ateidamas.

PRAKTIKA

1. Su vadovų pagalba suplanuoja stovyklą: meniu, įranga, programa ir logistika.
2. Vieną dieną stovykloje dirba įgyvendindamas savo paruoštą programą.
3. Iš paruošto meniu vieną dieną gamina valgyti skilčiai/draugovei/stovyklai.
4. Sugalvoja originalų būdą kaip pristatyti stovyklą ir pasidalina juo su būsimais stovyklautojais.
5. Paruošia stovyklos atributiką.
6. Skautų stovyklose praleidžia ne mažiau kaip 15 naktų.

Knygos sutartiniai ženklai

→ Patarimai vedančiam sueigą

✧ Sueigoje žaidžiami žaidimai

1 sueiga

KAS LEMIA STOVYKLOS SĖKMĘ?

Ši, pirmoji, sueiga padės patyrusiems skautams susipažinti su pagrindinėmis stovyklavimo gairėmis, skatins kritiškai mąstyti, diskutuoti ir analizuoti sėkmingos stovyklos modelį.

- *Ši sueiga yra pažintinė. Jos metu prisiliečiame prie pagrindinių stovyklos akcentų, kuriuos išplėtosime kitų sueigų metu bei išmoksime kuo įdomiau, lanksčiau, greičiau ir kokybiškiau sukurti puikią stovyklą. Tikimasi, jog vadovas kartu su patyrusiais skautais sueigos pabaigoje supras, jog stovyklos organizavimas yra atsakingas darbas, priklausantis nuo įvairių veiksnių, tačiau ne toks ir sudėtingas, jei pasiruošimas jam vyks kryptingai ir atsižvelgiant į visus stovyklos vertinimo aspektus.*

Kodėl stovyklaujame?

→ Kiekvienas dalyvaujantis sueigoje turi išskirti bent po vieną priežastį, kodėl stovyklauja.

Kokie yra pagrindiniai (bendrieji) stovyklų tikslai?

- suteikti skautams galimybę pritaikyti žinias įgytas sueigų metu;
- paprastose sąlygose pratinti savarankiškumą, atsakingumą ir kitas skautiškas savybes;
- suteikti galimybę įgyti įvairesnių skautiškų žinių stovyklaujant gamtoje;
- aktyviai ir turiningai praleisti skautišką laisvalaikį ir kt.

→ Svarbu akcentuoti, jog kiekviena skautiška stovykla turi įgyvendinti bent po vieną iš šių tikslų. Kuo daugiau, tuo geriau.

Ar visos stovyklos vienodos? Skirtingos? Kodėl?

→ Įsimintiniausios stovyklos. Visi sueigos dalyviai turi papasakoti apie pačią įsimintiniausią stovyklą

Pagal ką galiu vertinti stovyklas?

✦ Žaidimas "Kriterijų Victorinox'as"

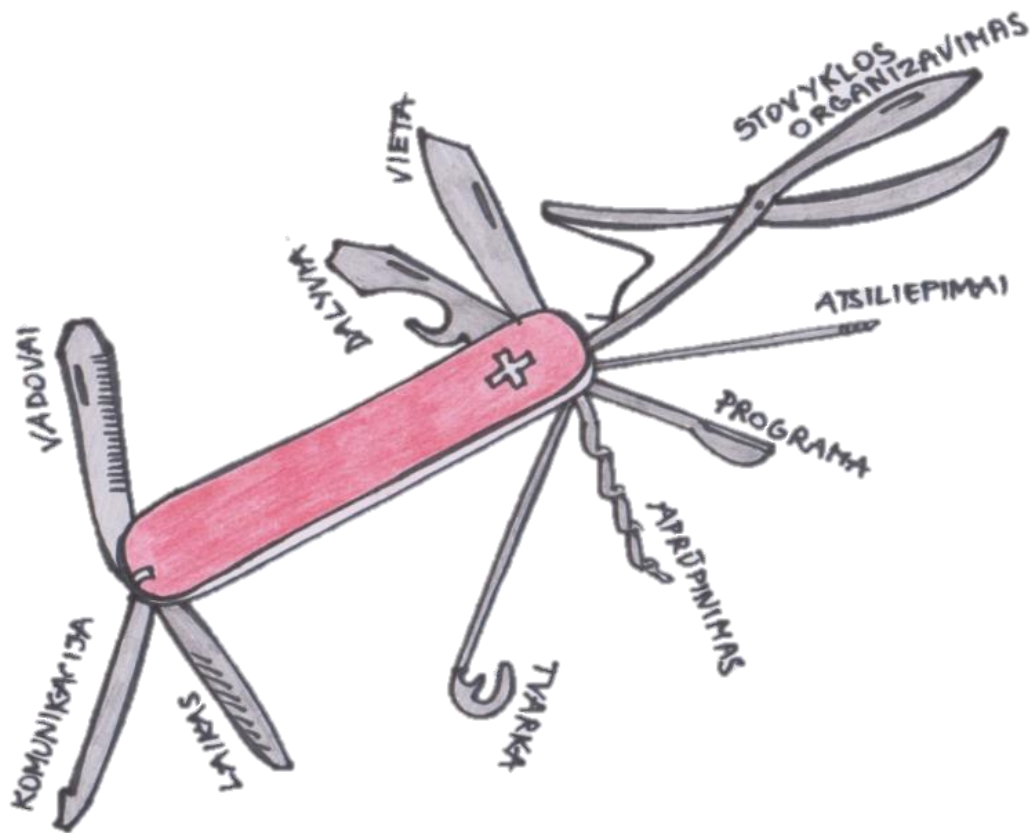
Taisyklės: Draugovėje visi turi pasiūlyti savo variantus, pagal kuriuos, jų nuomone, yra vertinamos stovyklos. Rekomenduojama nusibrėžti schemą su iš jos išeinančiomis detalesnėmis atšakomis (pavaizduota ir išvardinta žemiau). Tam, kad informacija būtų lengviau įsisavinta, siūloma braižyti kūrybiškesne forma. Visi į savo užrašus turi nusipiešti po peiliuką ir ant jo atšakų pasižymėti po vieną vertinimo kriterijų aspektą bei jo paaiškinimą.

Trukmė: ~25-30min

Tikslas: išsianalizuoti stovyklos vertinimo sritis, pasižymėti informaciją, praversiančią ateityje kuriant stovyklas.

STOVYKLŲ VERTINIMO KRITERIJAI:

1. Stovyklos organizavimas: komanda, atsakomybių pasiskirstymas, sueigos, dalyvių registracija
2. Programa: atsižvelgta į stovyklos trukmę, dalyvių sudėtį, finansines galimybes, žmogiškuosius išteklius, buvusių stovyklų pavyzdžius, jų dalyvių pageidavimus, atsiliepimus. Įdomi, lanksti ir universali.
3. Aprūpinimas: maistu, nakvyne, atributika, pirmąja pagalba ir kt.
4. Tvarka: visiems dalyviams ir vadovams aiškios taisyklės: saugos, drausmės, švaros ir kt.
5. Komunikacija: dalyvių, tėvų, vadovų informavimas, organizatorių pasiekiamumas. Aiškus, dažnas ir įdomus informacijos pateikimas.
6. Vadovai: atsakingi, tinkami paskirtoms pareigoms (pvz. darbui tik su jaun.sk., pat.sk.), pakankamos pajėgos stovyklos programai įgyvendinti, dalyviams užimti.

7. Dalyviai: amžius, vienalytis kontingentas (tik jaun.sk.) ar sudėtinis (krašto stovykla), patyrimas – pirmoji stovykla (pvz. „Skautai neskautam“) ar eilinė stovykla.
8. Vieta: patogus, pigus, universalus susisiekimas. Suderinta su aplinkiniais: vietos gyventojais, miškininkais, sodybos savininkais, savivaldybe, seniūnu ar kt.
9. Laikas: trukmė, stovyklos pobūdis – periodinė (kasmetinė, sezoninė) ar organizuojama pirmą kartą. Stovyklos sezonas, palankumas (atostogų metu, savaitgalį).
10. Atsiliepimai: vadovų, dalyvių, svečių atsiliepimai. Palyginimas su kitomis stovyklomis (jei jos periodinės).

Nuo ko priklauso stovyklos trukmė, organizavimo sudėtingumas, kokybė?

→ Aptariama kartu draugovėje vadovaujantis žemiau pateikta informacija.

a) trukmė:

- stovyklos tikslo;
- galimybių jį įgyvendinti (stovyklautojų amžiaus, stovyklautojų finansų, organizuotumo).

b) organizavimo sudėtingumas:

- tinkamos komandos subūrimo;
- pasiruošimo prieš stovyklą: sueigų rengimo – tiek bendrų, tiek tikslinių (pvz. tik už programą atsakingų vadovų, tik stovyklos štabo), stovyklos vietos suradimo, komunikacijos – tarp komandos narių, tarp organizuojančių ir tėvų, tarp organizuojančių ir kitų vadovų ir kt;
- pasiruošimo visiems galimiems atvejams (nelaimėms, pasikeitusioms oro sąlygoms, per mažam/dideliame dalyvių skaičiui ir kt.).

c) sėkmė/kokybė:

- komandos (jos pastangų, lankstumo, sąžiningumo, tarpusavio sutarimo, tinkamų pareigų pasirinkimo t.y. pagal savo galimybes);
- tinkamo pasiruošimo (visiems galimiems atvejams, iš anksto pasirūpinant visomis reikalingomis priemonėmis, susitarimo su visomis reikiamomis institucijomis (pvz. Miškų urėdija, Krašto apsaugos ministerija) iš anksto;

- vadovų: jų nuotaikos, nusiteikimo, lankstumo atliekant tiek savo pareigas, tiek bendraujant su vaikais, gebėjimo stovykloje palaikyti tinkamą nuotaiką, net jei ir nutinka nesklandumų (prastos oro sąlygos, nelaimės, programos neįgyvendinimas dėl kitų priežasčių, nuovargis).

Kodėl stovyklose reikalingi vadovai? Kokia vadovų reikšmė?

✧ Žaidimas „Magnetas“

Taisyklės: Sueigos dalyviai sustoja ratu, per vidurį pastatoma kaladė, kėdė, kilimėlis ar kt., ant kurių galima atsistoti. Esantis viduryje turi pasisakyti kam, jo nuomone, reikalingi stovykloje vadovai (tai gali būti savybės arba konkrečios situacijos). Šiai minčiai pritariantys priartėja prie vidurio. 100% pritariantys prieina iki pačio vidurio ir apkabina stovintį. Visiškai nepitariantys lieka stovėti rate. Pasisakyti bent po vieną kartą turi visi sueigos dalyviai. Galima eiti pora kartų.

Trukmė: 10min

Tikslas: įsisavinti atsakomybę, krentančią ant vadovo pečių, suprasti vadovo pavyzdžio svarbą.

→ Įvairių situacijų metu būtų gerai aprėpti šias vadovo savybes, sąrašas gali testis.

- Atsakomybė
- Tvarka
- Programa
- Saugumas
- Autoritetas
- Stovyklos dvasia – nuotaika.

2 sueiga

NUO KO PRADĖTI? PAREIGOS IR JŲ SVARBA

Šioje sueigoje pat. sk. sužinos, kaip pradėti organizuoti stovyklą ir kokie yra svarbiausi aspektai ją kuriant. Šįkart jie susipažins su svarbiausiomis stovyklos pareigomis ir sužinos, kodėl stovyklos organizavimas yra smagus, bet kartu ir labai atsakingas darbas.

- Sueigos vadovas veda diskusiją. Žemiau pateikiami klausimai, į kuriuos diskutuodami turi atsakyti patyrę skautai. Vadovas po kiekvieno klausimo apibendrina/papildo atsakymą. Klausimų tvarkos nedera keisti, jos laikydamiesi kryptingai pildysite savo asmeninius žinių lagaminus. Knygoje siūlomi atsakymai gali būti pildomi. Tai gairės, kuriomis orientuodamasis vadovas veda sueigą.

Nuo ko prasideda stovyklos organizavimas?

Atviru kvietimu sukviečiami visi, kurie nori prisidėti prie stovyklos organizavimo.

Ką turime padaryti pirmosios sueigos metu?

- išrenkamas stovyklos viršininkas
- suburiamas stovyklos štabas
- sugalvojama stovyklos idėja/tema

✦ Žaidimas „Sėkmingos stovyklos formulė“

Taisyklės: visi sueigos dalyviai yra paskirstomi poromis. Jose jie turės nutarti kokia, jų nuomone, yra sėkmingos stovyklos formulė. Poroms yra išdalinamas plastelinas, iš kurio reikės šiai formulei suteikti daiktinį pavidalą. Vėliau patyrę skautai visiems pristato savo darbelį ir pakomentuoja kodėl taip mano.

Trukmė: 15 min

Tikslas: prisiminti praeitoje sueigoje aptartą medžiagą, leisti patyrusiems skautams įsivardinti elementus, užtikrinančius stovyklos sėkmę, kurių jiems patiems prireiks ateityje bei lavinti kūrybiškumą ir kritinį mąstymą.

Vienas iš sėkmingos stovyklos formulių pavyzdžių:

Atsakingas viršininkas + darbšti ir vieninga komanda + įdomi tema = Sėkminga stovykla

Ar galima prisidėti prie stovyklos organizavimo neturint patirties?

Svarbu nepamiršti, jog kiekvienos pareigos yra itin atsakingos. Nors specialaus pasiruošimo jos nereikalauja, ne visi skautai gali apsiimti bet kokias pareigas. Pavyzdžiui, viršininku gali būti

tas, kuris yra dalyvavęs stovyklose, kuriam yra tekę matyti gerų viršininkų pavyzdžių, kuris galbūt jau yra dirbęs stovyklos organizavimo štabo komandoje ir turėjęs progų bendradarbiauti su viršininku. Virtuvės šefu – tas brolis ar sesė, kuris mėgsta gaminti, nebijo peilių, yra išradingas virtuvėje ir moka tinkamai paskirstyti darbus ir t.t. Visgi svarbiausia yra tai, jog skautas norėtų tų pareigų, jos jam nebūtų „primestos“ ir turėtų kuo daugiau jam būdingų gerųjų savybių.

Taigi, kokias savybes turi turėti geras stovyklos organizatorius?

✧ Žaidimas „Super vadovas“

Taisyklės: Ant lentos/popieriaus nupiešiamas žmogeliukas. Visi sueigos dalyviai sustoja vorele. Eidami po vieną prie lentos iš žmogeliuko šonų pripiešia rodyklės su, jų nuomone, geram stovyklos organizatoriui būdinga savybe. Pasikeisdami, patyrę skautai pildo lapą tol, kol išsenka mintys ar lentoj nebelieka vietos. Vadovas perskaito ir aptaria visų mintis kartu su sueigos dalyviais.

Trukmė: 7-10 min

Tikslas: kartu įsisąmoninti, jog stovyklą organizuojantis vadovas turi nuolatos stengtis ir pasirūpinti, jog turi tas savybes, kurios jam ir jo komandai ne trukdys, o padės sukurti gerą stovyklą.

→ Būtinai paminėti žemiau esančios savybės, sąrašas gali tęstis:

- sąžiningas
- atsakingas
- pasiekiamas
- organizuotas
- pastabus
- atviras pasiūlymams ir konstruktyviai kritikai
- reiklus
- aiškus

- punktualus
  - geras pavyzdys vaikams, tėvams, vadovams ir kt.
- Tam, kad būtų lengviau sužinoti, kuriose vietose reikia pasistengti, norint tapti geru stovyklų organizatoriumi, kartu peržvelkite ir šias savybes, kurių nedera turėti:
- diktatorius
  - itin priekabus
  - tingus
  - neleidžiantis pasireikšti komandos nariams, paisantis tik savo nuomonės
  - panikuojantis
  - sunkiai pasiekiamas
  - nepasitikintis komandos jėgomis
  - prastas pavyzdys vaikams, tėvam, vadovams ir kt.
- Diskusiją galite papildyti leisdami patyrusiems skautams patiemis įvardinti, kodėl nedera turėti konkrečių savybių.

Kaip suburti tinkamą komandą (štabą)?

Visų pirma, stovyklos organizavimo pareigas turėtų apsiimti entuziastingi ir patikimi žmonės. Jei nėra savanorių, juos dažniausiai išsirenka viršininkas, suburdamas sau pažįstamų ir patikimų žmonių komandą. Todėl puiku, jei jis jau yra dirbęs su šiais žmonėmis ir jam nekyla klausimų dėl kiekvieno žmogaus pasirinkimo (pvz. ar jis tikrai kūrybingas ir gebantis vadovauti komandai, kuriančiai stovyklos programą? ar jis tikrai sąžiningas ir atsakingas, jog galėtų dirbti su finansais ir registracija?)

STOVYKLOS ŠTABAS (Komanda):

✧ Žaidimas „Mano pareiga“

Taisyklės: Draugovės nariai yra paskirstomi į grupes. Kiekviena grupelė gauna po didelį lapą ir burtų keliu išsitraukia po atskirą pareigą (jei skautų nedaug, paskirstyti po kelias pareigas). Grupėse turi aptarti ir išrašyti toms pareigybėms būdingas atsakomybes. Vėliau visi pristato.

Trukmė: 15-20min

Tikslas: patyrusiems skautams laisvoje diskusijoje be vadovo įsikišimo susidaryti savo vaizdą apie stovyklines pareigybes, vadovui – pamatyti, ką patyrę skautai jau moka, kiek ir kokių žinių jiems trūksta.

- Po grupinio darbo sueigos vadovas iš naujo pereina per visas pareigas ir jas papildo, jeigu ko nors trūksta. Remtis galima žemiau pateiktais sąrašais. Rekomenduojama patyrusiems skautams turėti užsirašius šią informaciją.

Viršininkas:

- suburia stovyklos štabo komandą;
- kiekvienam štabo nariui išaiškina, už ką jis yra atsakingas, supažindina su jo pareigomis stovyklos metu, pasako, kaip jam reikia ruoštis ir į ką kreiptis prireikus pagalbos;
- surenka visų štabo narių telefonų numerius, duoda savo ir yra visuomet pasiekiamas;
- glaudžiai bendradarbiauja su savo „dešiniąja ranka“ – komendantu;
- kiek įmanoma anksčiau praneša apie artėjančias sueigas, su visais štabo nariais suderinęs optimaliausią laiką;
- dalyvauja visose štabo sueigose;
- kontaktuoja su pastovyklių guru (pastovyklių vadovais);
- užtikrina, kad būtų žmogus, protokoluojantis (glauštai užrašinėjantis) informaciją sueigų metu ir vėliau ja pasidalinantis su visais štabo nariais ir viršininku;

- dalyvauja programos kūrimo sueigose arba kontaktuoja su pagrindiniu už programos kūrimą atsakingos komandos nariu (vyr. programeriu, programos guru) ir gauna iš jo ataskaitą;
- padeda štabui ir pastovyklių vadovams ieškoti žmogiškųjų išteklių stovyklai įgyvendinti;
- kontroliuoja štabo narių veiklą prieš, per ir po (pasirūpina, jog visi turės galimybę sudalyvauti postovykliniame aptarime) stovyklos;
- sprendžia stovyklos metu iškilusias problemas;
- stovyklos metu moderuoja štabo susirinkimus/dienos aptarimus;
- suorganizuoja ir vadovauja stovyklos aptarimo sueigoje.

“Stovykla, tai pratęstas viršininko šešėlis, nes nuo jo laikysenos priklauso stovyklos tonas” – *br. Antanas Saulaitis*

Komendantas:

- atsakingas už bendrą stovyklos tvarką (užtikrina geras sąlygas stovyklavimui ir programos vykdymui) – visų pastovyklių įsikūrimą, pagrindinių stovyklos įrenginių pastatymą/pataisymą, „Švaros brolių“, „Švaros inspekcijos“ (vadovų, atsakingų už stovyklautojų tvarkos patikrinimą palapinėse, pastovyklėse) paskyrimą;
- ieško stovyklos vietos, kontaktuoja su jos savininku;
- suderinęs su vietos savininku, miškininkais gauna leidimą miškui kirsti, laužams kūrėti arba pasirūpina alternatyvomis (suorganizuoja papildomų malkų/lentų atvežimą, pasirenka kūrėti pakeliamuosius laužus);
- glaudžiai bendradarbiauja su ūkvedžiu;

- užtikrina stovyklos saugumą, paskiria budinčius;
- rūpinasi įsikūrimu prieš stovyklą;
- rūpinasi, kad stovyklos metu būtų pakankamai geriamo vandens, kuro (malkų, dujų);
- yra stovyklos „laikrodininkas“ - atsakingas už tai, jog stovyklautojai laikytųsi programoje nustatytų laiko gairių (eidami į programą, rikiuotes, valgyti, keltis). Su savimi turi turėti švilpuką.

Ūkvedys:

- kontaktuoja su amžiaus grupių arba pastovyklių vadovais dėl inventoriaus, reikalingo pastovyklėms;
- glaudžiai bendradarbiauja su komendantu;
- kontaktuoja su programos guru dėl inventoriaus reikalingo programai;
- rūpinasi stovyklos logistika - paskiria asmenis, atsakingus už inventoriaus atvežimą/išvežimą;
- sudaro bendro inventoriaus, reikalingo stovyklai sąrašą;
- sutikrina inventoriaus resursus, ko trūksta – superka;
- atsakingas už inventoriaus atvežimą/išvežimą;
- stovyklos metu išdalina inventorių pastovyklėms;

- prižiūri tvarką tualetuose, pasirūpina higienos priemonių (tualetinio popieriaus, muilo) ir vandens prastuvėse papildymu;
- stovyklos metu atsakingas už inventoriaus tvarką: informuoja, kaip juo naudotis, kada/kur grąžinti, pasako, į ką kreiptis, jei ko nors trūksta.

Programos guru:

- suburia komandą, atsakingą už stovyklos programos kūrimą;
- organizuoja sueigas, skirtas stovyklos programos kūrimui;
- išrenka geriausias idėjas iš „minčių lietaus“ ir jas susistemina į tinkamą formatą (žaidimus, estafetes, teorinius dalykus, kt. veiklas);
- suranda papildomų žmonių, galėsiančių padėti stovykloje praveisti konkrečias veiklas (praveisti punktus, kliūčių ruožus, organizuoti naktinę programą, vesti brolių laužą ir pan.);
- prižiūri darbą grupėse ir dalyvauja visose programos kūrimo sueigose, jei negali, gauna ataskaitą iš kiekvienos grupės;
- susistemina visas programos dalis ir sudeda jas į vieną vietą (rekomenduojama naudotis *google docs*, kad visi programos kūrėjai ir kiti štabo nariai, norintys sekti programos eigą ar prisidėti prie jos įgyvendinimo, galėtų patogiau stebėti pasikeitimus joje bei patys ją pildyti);
- paruošia atsarginį programos variantą (jei pasikeistų oro sąlygos, atvažiuotų per mažai/per daug dalyvių, dingtų elektra, neatvyktų svečias ir kt.);

- sužiūri, kad programa būtų įdomi ir aiški;
- apskaičiuoja visas išlaidas, sudaro sąrašą inventoriaus, reikalingo programai įgyvendinti;
- praneša ūkvedžiui apie reikalingą inventorių, jei jis jo neturi, programos guru ir ūkvedys yra atsakingi už jo supirkimą. Jei iš anksto sutariama kitaip, programos guru sau reikalingą inventorių gali susipirkti ir pats;
- informuoja viršininką apie stovyklos programą ir apsversto visas jos realizacijos galimybes (ar užteks žmogiškųjų išteklių, ar programa bus įgyvendinta pagal stovyklos finansines galimybes ir kt.).

Vyr.maistininkas (virtuvės šefas):

- suburia virtuvės komandą;
- sugalvoja virtuvės meniu, o likus maždaug savaitei iki stovyklos (kada aiškus apytikslis dalyvių sk.) patikslina meniu su kiekiais ir produktų kainomis;
- sudaro virtuvei reikalingo inventoriaus sąrašą ir pateikia jį ūkvedžiui;
- apskaičiuoja, kiek reiks geriamojo vandens, su komendantu pasirūpina vandens ištekliais ir nuolatiniu jo aprūpinimu virtuvėje;
- su virtuvės padėjėjais superka maistą;
- prižiūri, jei reikia, apmoko virtuvės padėjėjus bei skiria jiems pareigas – pjaustytojai, troškinio dalintojai, sriubos pilstytojai, špižinių puodų kilnotojai, indų plovėjai, dujinių viryklių prižiūrėtojai, mėsos marinuotojai ir t.t.;
- iš anksto informuoja pastovyklių guru apie virtuvėje budinčių stovyklautojų stygių;
- pasirūpina maisto atvežimu į stovyklą;

- geba dirbti esant įvairioms oro sąlygoms;
- moka gaminti valgyt tiek prie atviros ugnies, tiek su dujinėmis viryklėmis;
- pasirūpina, jog maistas būtų visavertis, tinkamo kaloringumo ir įvairus;
- atsižvelgia į dalyvių spec. pageidavimus (vegetarus, netoleruojančiu pieno, alergiškus tam tikriems produktams ir t.t.), jei tokių yra, jiems sudaro maisto alternatyvą, pvz. išverda grikius be mėsos, o su sūriu.

Medikas:

- moka suteikti pirmąją pagalbą;
- moka nustatyti negalavimo, ligos priežastį;
- geba nustatyti jo rimtumą, t.y. nustatyti ar reikalinga speciali gydytojo apžiūra, vizitas į ligoninę;
- yra susipažinęs su visų stovyklautojų sveikatos sutrikimais;
- turi savo palapinę, punktą, pastogę, kurios vietą žino visi stovyklautojai;
- joje saugo savo gydymo priemones;
- yra visuomet pasiekiamas;
- strateginių žaidimų, sportinių varžybų ar kitų judrių veiklų metu gali turėti specialiai įrengtą medicinos punktą kitoje vietoje.

✧ Žaidimas „Kas aš esu?“

Taisyklės: Sueigos vadovas ant lipnių lapukų užrašo skirtingas pareigas. Žaidimui prasidėjus patyrę skautai yra įkūnijami į vaidmenis, kuriuos jiems ant kaktos užklįjuoja vadovas. Žaidimo

tikslas išsiaiškinti savo statusą/pareigą. Tai padaryti galima tik užduodant kitiems nariams įvairius klausimus (pvz.: Ar aš turiu rūpintis malkų atvežimu? Ar turiu su savimi nešiotis švilpuką? Ar turiu surasti stovyklos vietą?), į kuriuos atsakyti kiti gali tik taip/ne. Visi sėdasi į ratą ir paeiliui klausia po vieną klausimą. Jei atsakymas teisingas, suteikiama galimybė klausti antrą kartą. Jei atsakymas „ne“, klausia kitas žaidėjas. Visiems atspėjus savo pareigas reikia ratu pasakyti po penkias atsakomybes, kurios priklauso jų pareigoms.

Trukmė: 15min.

Tikslas: Pasikartoti štabo pareigas ir jų atsakomybes.

→ Sueigos refleksija: Siųsdami ratu švilpuką (kiekvienas jį gaudamas gali sušvilpti skirtingą ritmą, tačiau nebūtina) visi sueigos dalyviai paeiliui turi atsakyti į šiuos klausimus:

1. Ką naujo sužinojau?
2. Kokias pareigas norėčiau užimti? Kodėl?
3. Kokias savybes jau turiu/kokių savybių man dar trūksta, kad galėčiau būti geras stovyklų organizatorius?

3 sueiga

KAIP SUKURTI ĮDOMIĄ STOVYKLĄ?

Šioje sueigoje patyrę skautai sužinos pagrindinės stovyklos idėjos ir temos svarbą, kūrimo būdus, patys ją generous bei išmoks išsikelti pagrindinius stovyklos ugdymo tikslus.

- Sueigos vadovas veda diskusiją uždavinėdamas žemiau pateiktus klausimus. Atsakymai orientuoja vadovą ir patyrusius skautus, tačiau gali būti papildyti.

Kaip sugalvoti įdomią stovyklą?

Stovyklos įdomumas priklauso ne tik nuo vadovų nuotaikos, užsidegimo ir pastangų įkuriant stovyklą, bet ir nuo pačio pagrindinio stovyklos akcento – pagrindinės stovyklos temos/idėjos.

Kodėl svarbu sugalvoti stovyklos idėją pirmosios sueigos metu?

Ją sugalvojus organizavimas tampa paprastesnis, nes galima iš karto pradėti galvoti apie programą, rūpintis jai reikalingu inventoriumi, svarstyti apie renginio išlaidas ir t.t. Tačiau ne visuomet pasiseka ją greitai sugalvoti. Tokiu atveju yra naudojami šie idėjos siūlymo/galvojimo/kūrimo būdai:

- minčių/idėjų lietus: kalbėdami po vieną visi bendrai siūlo įvairias idėjas, vienas žmogus jas rašo ant lentos, o vėliau, bendru nutarimu – balsuojant išrenkama pati geriausia idėja arba sudedamos kelios idėjos į vieną;
- minčių karuselė: principas panašus į „minčių lietaus“, tik nusistatykite laiko limitą per kurį žadate siūlyti savo idėją. Jas siūlykite ratu, pakaitomis. Nesmerkite vieni kitų idėjų, juk nėra nei vienos blogos. Kiekvienas gali pasisakyti po vieną kartą. Idėjas pagrįskite, išplėtokite;
- išankstinis kiekvieno pasiruošimas: ateiti į sueigą su iš anksto pasiruoštomis idėjomis. Pats produktyviausias, tačiau ilgiau trunkantis būdas, kadangi turite laiko pamąstyti. Sueigoje sutaupomas laikas;
- praeitų stovyklų aptarimas: peržvelkite jau buvusių stovyklų pavyzdžius ir pasisemkite idėjų tiesiai iš jų. Praeitų stovyklų protokolų galima teirautis tuntininko ar konkrečių žmonių, organizavusių tą stovyklą;
- sąsajų ieškojimas: pažiūrėkite, ar nėra artėjančio skautiško jubiliejaus, galbūt stovykla, vykstanti ne vienerius metus gali jau švęsti savo jubiliejų. Ieškokite sąsajų ir su kitais

šaliai ar pasauliui reikšmingais įvykiais, filmais, knygomis, priesakais, vietove, kurioje vyktų stovykla.

✦ Žaidimas "Temų fabrikas"

Taisyklės: Pirmoji žaidimo dalis:

Visi patyrę skautai individualiai gauna po lapelį ir rašymo priemonę. Nustačius 5 minučių limitą reikia ant lapuko prirašyti kuo daugiau pirmų į galvą šovusių stovyklos temų. Sustabdžius laiką sueigos vadovas liepia visiems atsistoti. Pirmiausiai atsisėda tie, kurie sugalvojo mažiau nei 3 temas, kol kiti lieka stovėti. Vėliau sėdasi tie, kurie parašė mažiau nei 7 temas, vėliau 10, 15 ir t.t. Daugiausia temų užsirašęs patyręs skautas lieka paskutinis ir gauna saldainį.

Antroji žaidimo dalis:

Dabar kiekvienas patyręs skautas turi peržiūrėti visas užsirašytas temas ir pasistengti jas apibendrinti. Galbūt lapelyje pasitaikė daug temų susijusių su istorija, fantastika, skautišku, gyvūnais ir pan. Pagal šį suskirstymą patyrę skautai turi atrasti bendraminčių, išsigryninusių panašius dalykus ir susėsti kartu komandomis nuo 2 iki 4 žmonių. Dabar komandos gauna po naują lapuką, kuriame turi per 3 minutes surašyti kuo daugiau temų iš tos pasirinktos srities. Pagal tą patį principą kaip ir pirmoje žaidimo dalyje, išsiaiškinama komanda, sugalvojusi daugiausiai temų. Kiekvienas jos narys gauna po saldainį.

Trečioji žaidimo dalis:

Paskutiniojoje žaidimo dalyje komandos per 2 minutes turi išbraukti visas temas ir pasilikti pačią įdomiausią. Vėliau visi savo temas pristato.

Tikslas: skatinti kūrybiškumą, darbą komandoje, spontaniškumą.

Trukmė: 20 min.

Kas man dar gali padėti kuriant stovyklos idėją/temą?

Mintys visuomet audžiasi lengviau, jei jau yra žinomi kai kurie stovyklos elementai, kuriais galima remtis kuriant stovyklos idėją/temą:

- dalyvių amžiaus grupė;
- renginio pobūdis;
- renginio vieta;
- renginio laikas;
- dalyvių pageidavimai.

Kodėl yra svarbu turėti išsiskeltą renginio ugdymo tikslą?

Nors stovyklos tema yra labai svarbus dalykas, jos tema nėra tolygu tikslui. Svarbu, kad stovykla turėtų tam tikrą orientyrą, kuris padėtų koncentruotis ties konkrečia sritimi, kurią vadovai stengsis stovyklos metu ugdyti. Geriausia, kai stovyklos tikslas būna vienas ar keli, priklausomai nuo jos dydžio ir pobūdžio. Pvz. organizuojant stovyklą tik skautų amžiaus grupei tavo tikslas gali būti itin stiprių skilčių subūrimas, o tema - nors ir indėnai. Tunto stovykloje bendras tikslas gali būti - išugdyti atsparumą ir gebėjimą išgyventi karo ar nelaimės atveju, todėl tema gali būti kad ir ateivių apokalipsė. Atskirų amžiaus grupių pastovyklės gali turėti mažesnius tikslus (pvz. jaun. sk. išmokti, kaip pastebėti ir išvengti pavojaus ir perduoti žinutes apie grėsmę; skautai – kaip filtruoti vandenį, maitintis miško gėrybėmis, gydytis vaistažolėmis, o patyrę skautai – išmokti statyti bunkerius, slėptuves, koncervuoti maistą).

Žaidimas- „Idėjų generatorius“

Taisyklės: patyrę skautai yra suskirstomi į tris grupes. Kiekviena jų gauna po lapelį su renginio rėmais. (Jei sueigos dalyvių per mažai ir komandos nesusidaro, galima užduotis skirti ir asmenines. Tolimesnę žaidimo eigą tektų skirti ne komandoms, o kiekvienam pat. sk. atskirai)

pvz.: Skautų pavasarinė 2 dienų stovykla;
Pat.sk. šokių vakaras paskutinį vasaros savaitgalį;
Jubiliejinė 10 -oji krašto vasaros savaitinė stovykla.

Gavę užduotį turi sugalvoti renginio idėją/pavadinimą, vienu trumpu sakiniu ją užrašyti ir paklausus mokėti ją išplėtoti bei stovyklos ugdymo tikslą. Komandos tarpusavy nesišnekučiuoja. Tam skiriamos 10-15 min.

Užduoties atlikimo pavyzdžiai:

- rėmai: skautų pavasarinis 2 dienų stovykla
idėja/pavadinimas: „Paskui šviesą degtuko“
išplėtojimas: visos stovyklos visi skautai patys paruoš laužavietę, sukurs ir praves laužą, šauniausio laužavedžio vardą gaus tas skautas, kuris užkurs laužą su kuo mažiau degtukų, mokės daugiausiai dainų ir t.t.
ugdymo tikslas – laužavedžio specialybės žinių praktinės dalies panaudojimas.
- rėmai: pat.sk. šokių vakaras paskutinį vasaros savaitgalį
idėja/pavadinimas: „Paskutinis džinglių šokis“
išplėtojimas: patyrę skautai organizuoja pat.sk. šokių vakarą, visi turi ateiti poromis, broliai kviečia seses, visi turi būti apsirengę pagal džinglių tematiką. Šokama iki paryčių grojant gyvai muzikai, vykdant įvairias linksmas komandines užduotis.
ugdymo tikslas : suburti patyrusius skautus, suformuoti iš jų gerą komandą.
- rėmai: jubiliejinė 10 -oji krašto vasaros savaitinė stovykla
idėja/pavadinimas: „Kai man bus dešimt metų...“
išplėtojimas: jubiliejinė viso krašto stovykla, kurioje primenama, nuo ko prasidėjo krašto gyvavimas, vieną dieną kuriama krašto ateitis po dar 10 metų, vakare laukia vaidinimai su kiekvienos amžiaus grupės pasirodymais, kaip jie įsivaizduoja krašto ateitį, sulaukiama daug svečių, besidalinančių savo patirtimis veikiant tunte, stovyklos pabaigoje laukia koncertas.

ugdymo tikslas: atgaivinti tunto istoriją, paskatinti skautus ją domėtis, tapti tunto ateities kūrimo dalimi.

Vėliau kiekviena komanda gauna kitos komandos renginio idėją/pavadinimą, nežinodami, pagal kokius rėmus ją kūrė. Dabar jiems reikės sugalvoti naujus rėmus, pagal gautą idėją/temą, stengiantis kuo labiau nuspėti tikruosius. Šiai užduoties daliai skirtos 5 min.

Užduoties atlikimo pavyzdžiai:

- „Paskui šviesą degtuko“ krašto pat. sk. orientacinis naktinis žaidimas
- „Paskutinis džunglių šokis“ bendras tunto šokių vakaras
- „Kai man bus dešimt metų...“ pirmasis kand.į skautus žygis su skautais ir jų vadovais

Tikslas: skatinti kūrybiškumą, darbą komandoje, gebėjimą planuoti.

Trukmė: 20 min

- Atlikę užduotis visi pasidalina įspūdžiais. Pasipasakoja, kaip sekėsi pirmojoje užduoties dalyje, t.y. kokius rėmus gavo, kokią idėją bei ugdymo tikslą sugalvojo ir pasidalina jos išplėtojimu, pamini, kas buvo sunkiausia pvz. (sunku sutarti, kyla mažai minčių, trūko laiko, sudėtingi stovyklos rėmai, per mažai patirties ir t.t.). Taip pat papasakoja, kaip sekėsi antroji užduoties dalis. Pasitikrinama, ar komandos labai „nugrybavo“ (t.y. ar pakankamai atitakė) naujus renginio rėmus nuo duotų pirmojoje dalyje.

STOVYKLOS PROGRAMA:

Išsirinkus temą programeris turi sugalvoti stovyklos siužetinę liniją – istoriją, pagal kurią vyks visa programa. Turint tam tikrą istoriją patogiu sugalvoti strateginį žaidimą, priderinti vadovų/vaikų kostiumus, papuošti jų pastovykles, paskirti vaidmenis, o vadovams lengviau vesti programą. Stovyklos programa skirstoma į:

- Bendrą: čia dalyvauja visos amžiaus grupės vienu metu, veiklos sudėtingumas gali kisti priklausomai nuo stovyklautojų amžiaus. Tai strateginiai žaidimai, laužai, orientaciniai žaidimai, vandens mūšiai, skautorama, estafetės, kliūčių ruožai, rikiuotės;

- Pastovyklių: tai programa, už kurią atsakingi pastovyklių vadovai. Apie jas pagrindinis stovyklos programos guru žinoti turi, tačiau nėra atsakingas už jų kūrimą ar pravedimą. Tai rankdarbiai, specialybės, kviestinių svečių apsilankymai, žygiai, žaidimai, pionerijos projektai, įsikūrimas ir pan.

Stovyklos programos rėmai:

- Programos guru dirba komandoje su keliais žmonėmis, padedančiais ją kurti ir įgyvendinti;
- Kiekvieną rytą visi turi keltis (pvz. 8h) ir gultis (pvz. 22h, kuomet stovykloje įvedamas bendras tylos metas) tuo pačiu metu. Tai svarbu, nes keliantis tuo pačiu laiku ryte, ne tik stiprėja paros ritmas ir lengviau užmiegame, bet stovyklautojai turi daugiau jėgų vykdyti programą;
- Atsikėlus, mankštai ir rytiniam apsiprausimui skiriama iki valandos;
- Tiek pusryčiams, tiek pietums, tiek vakarienei turi būti skirta bent valanda. Tai puiki proga ne tik pavalgyti, bet ir turėti laisvo laiko, vadovams susitikti apsitarti;
- Bendrai programai laikas skirtas tarp pusryčių ir pietų arba tarp pietų ir vakarienės;
- Tarp valgymų turi būti paliktos 3,5 – 4h;
- Rikiuotės turi vykti tuo pačiu metu. Pirmos dienos metu vyksta atidarymo rikiuotė, paskutiniosios – uždarymo;
- Rikiuočių metu gali būti primenamos svarbiausios stovyklos taisyklės, pasakomi įvairūs sveikinimai, įteikiami apdovanojimai, išdalinami laiškai, skaitomi gandai, pristatomi stovyklos svečiai, supažindinama su dienos programa;
- Vakaraus pastovyklėse vyksta dienos aptarimai;
- Dažniausiai pirmomis dienomis įvyksta atidarymo laužas, paskutiniosiomis – uždarymo. Stovyklos eigoje – vakariniai laužai pastovyklėse, bendri visų stovyklos sesių arba brolių laužai. Laužai, tai ne tik gera proga išmokti daugiau dainų ar žaidimų. Tai yra susibūrimo forma, kurios metu galime geriau pažinti vieni kitus, ypatingai mažesnių

laužų metu įtraukiant ir pasikalbėjimus, diskusijas, pasikviečiant įdomių svečių. Į stovyklą galima pasikviesti ansamblių, muzikantą, tautinių šokių grupę, muzikinę grupę, kurie pajvairintų ar pakeistų laužus;

- Dažniausiai antroje stovyklos pusėje įtraukiama judrios veiklos diena. Jos metu gali vykti strateginis („karinis“) žaidimas, kuomet į programą gali būti įtrauktas ir pasiruošimas šiam žaidimui: kostiumų, ginklų gamyba, strateginių taktikų, sėlinimo, susisiekimo, sutartinių ženklų mokymasis, slėptuvių, tvirtovių įkūrinėjimas. Taip pat tai gali būti orientacinis žaidimas, prieš kurį galima mokytis orientavimosi gudrybių: naudojimosi kompasu, geografinių žinių, atminties lavinimo. Judrios dienos metu galima organizuoti ir sporto varžybas: estafetes, bėgimo varžybas, krepšinio turnyrą ir t.t. Kadangi šios veiklos reikalauja daug jėgų, likusią dieną dera pakeisti ramesnėmis arba iš viso atsisakyti kitų veiklų. Taip pat reikia paderinti ir maisto meniu, kuris kistų dėl išnaudoto didesnio energijos kiekio per dieną nei įprastai;
- Rekomenduojama ilgos stovyklos metu visiems bent kartą pakeisti dienos metu vykdomos programos vietą arba pakeisti nakvynės vietą – išvykti kelioms dienoms į žygį. Jaun.sk. gali turėti tik dienos žygį iki artimiausio ežero, parduotuvės ir pan. Jei pastovyklių programa visos stovyklos metu rūpinasi pastovyklių guru, tuomet maršrutu žygyje bei programa jų metu rūpinasi tie patys pastovyklių vadovai;
- Stovyklos metu turi būti išskirta ir laisvo laiko, kurio metu stovyklautojai rastų progos atsipūsti, pasnausti, aplankyti kitas pastovykles, parašyti laiškus. Tačiau jo negali būti per daug, kad skautai nenuobodžiautų;
- Pagal galimybes, kasdien turi būti išskirtas laikas maudynėms. Kiekvienai amžiaus grupei bent po pusvalandį savo paskirtu laiku;
- Kiekviena programos dalis turi turėti atsarginį variantą tuo atveju, jei pasikeistų aplinkybės – užseitų audrą, neatvyktų kviestiniai svečiai, atvažiuotų per mažai vaikų ir pan.;

- Programos pakeitimus vadovai iki stovyklos gali sekti el.paštuose, google docs'uose, sueigų metu;
- Stovyklos svečius, galinčius stovyklautojams pravesti programą, visuomet stengiamės pasikviesti gera valia už dyką (arba už simbolinį mokestį, kuris nesukeltų didelių išlaidų programos biudžetui). Jiems atsidėkodami galime pasiūlyti pas mus apsistoti, pagyventi dieną su mumis, būti nuvežtiems ar parvežtiems į miestą, gauti maitinimą, suorganizuoti padėką, padovanoti stovyklos emblemą ar pan.
- Apie stovyklos programą vadovai turi būti informuoti iki stovyklos, o tikslią jos išklotinę dera priminti pačios stovyklos išvakarėse išdalinant ir pakomentuojant spausdintą programos versiją vadovams iš naujo;
- Programos inventoriumi rūpinasi programos guru. Jis kartu su viršininku padalina stovyklos biudžetą bendrai programai bei atskiroms pastovyklėms vienodai;
- Jei programai įgyvendinti reikalingos dekoracijos, laužavedžių kostiumai, scenografijos detalės, visa tai yra paruošiama prieš stovyklą, iš anksto.

Dviejų dienų stovyklos programos pavyzdys:

PIRMA DIENA:	
09.00 - 10.00	Registracija
10.00 - 13.00	Įsirengimas
13.00 - 13.30	Rikiuotė
13.30 - 14.30	Pietūs
14.30 - 18.30	Strateginis žaidimas
18.30 - 19.30	Vakarienė
19.30 - 20.30	Vakaro laužas
20.30 - 21.30	Naktipiečiai
22.00	TYLA

ANTRA DIENA:	
08.00 - 09.00	Keliamės
09.00 - 10.00	Pusryčiai
10.00 - 11.30	Varžybos komandomis punktuose
11.30 - 12.30	Programa vadovams
12.30 - 13.30	Lengvi pietūs
13.30 - 14.00	Uždarymo rikiuotė
14.00 - 15.00	Namo + tvarkymasis

✧ Žaidimas „Programos guru batuose“

Taisyklės: Patyrę skautai suskirstomi į grupes nuo 3-5 žmonių, kuriose turės sugalvoti dviejų dienų stovyklos programą. Ją kuriant nežiūrėkite į duotąjį pavyzdį, taip labiau pasuksite galvas ir prieisite prie išradingesnių stovyklos programos planų! Vadovas kas penkias minutes kiekvienai komandai duoda po papildomą lapuką, kuriame parašyta kliūtis, iššūkis, netikėtas pasikeitimas. Patyrę skautai į juos atsižvelgdami turi pakoreguoti programą. Pasibaigus užduočiai visi turi pristatyti savo programas ir aptarti kaip elgtųsi esant įvairiems netikėtumams ir iššūkiams.

Lapukų pavyzdžiai:

- Tris dienas lyja be sustojimo
- Į stovyklą atvažiuoja 5 vaikai
- Miško žvėrys įsibrauna į palapinę ir suėda visos stovyklos pietų maistą
- Į stovyklą atvažiuoja 20 vaikų iš vaikų namų
- Visi stovyklautojai apsinuodija maistu ir nebegali eiti į dienos programą
- Artėja didžiulis škvalas, kuris gali išversti, net ir aukščiausius medžius
- Dingsta visos stovyklos vėliavos
- Staiga viršininkas ir komendantas sunkiai suserga, todėl neatvyksta į stovyklą
- Visos palapinės permirksta nuo audros, niekas nebeturi sausų rūbų

Tikslas: išmokti planuoti ir veikti kritinėse situacijose, sukurti stovyklos programos planą, lavinti gebėjimą mąstyti į priekį.

Trukmė: 20 min + 20 min aptarimas

Vadovo namų darbai: Šioje sueigoje vadovas turi pasidalinti savo patirtimi renkant stovyklos temą, išsikeliant ugdymo tikslus bei surinkęs informaciją apie pastarąsias 10 metų ar mažiau stovyklas jas pristatyti. Rekomenduojama atsinešti nuotraukų, emblemų. Trukmė: 15 min.

4 sueiga

KUR IR KAIP STOVYKLAUTI?

Šioje sueigoje išmoksime tinkamai išsirinkti stovyklos vietą, ją įvertinti. Kreipsime dėmesį į susisiekimo svarbą, prisiminsime pagrindinius stovyklos įrenginius, jų statymo būdus. Išmoksime sudaryti skautiškos virtuvės meniu ir inventoriaus, reikalingo stovyklavimui sąrašą.

✧ Žaidimas „Detektorius“

Taisyklės: Sueigos vadovas kartu su patyrusiais skautais nueina į artimiausią parką ar miškelį, ir įsivaizduoja, jog tai yra vieta, kurioje jie organizuos stovyklą. Tai gali būti vieta, kad ir pačiame viduryje miesto. Čia susirinkę, patyrę skautai turi įvertinti šią vietą, įsivaizduodami, kad čia tektų kurti stovyklą. 5-10 minučių tyloje visi turi po vieną pasivaikščioti po tą erdvę ir pavieniui apmąstyti ką ir kur įrenginėtų, kur vyktų įvairios veiklos, kurtųsi pastovyklės ir t.t. Taip pat apsvarsto šios vietos plusus ir minusus. Vėliau visi bendrai aptaria.

Tikslas: Lavinti erdvės suvokimo jausmą, išmokti planuoti, kritiškai ir kūrybiškai mąstyti.

Trukmė: 30 min

- Tam, kad stovykla atliktų visas jai reikalingas funkcijas, stovyklautojai būtų laimingi, o vadovai viską turėtų po ranka, privalu išsirinkti tinkamą vietą stovyklavimui. Sueigos vadovas supažindina draugovę su stovyklos vietos apžiūrėjimo eiga.

Kokia yra stovyklos vietos apžiūrėjimo eiga?

1. Viršininkas kartu su komendantu ir ūkvedžiu turi suorganizuoti nedidelę komandą, kuri kartu vyks apžiūrėti būsimos stovyklavietės. Tam, kad ši kelionė būtų naudinga, kartu su jais važiuoti turėtų panašios patirties turėję arba būsimos stovyklos metu jų pareigas vykdyti padėsiantys asmenys.
2. Prieš vykstant apžiūrėti žemės, jei ji priklauso privačiam asmeniui, būtina su juo susisiekti telefonu, pranešti apie vizitą, išsiaiškinti preliminarias detales apie būsimą stovyklavietę (ar galima kirsti medžius, ar galima maudytis vandens telkiny ir pan.).
3. Atvykus į stovyklavietę reikia atkreipti dėmesį į:
  - susiekimą - privalu susižiūrėti, kaip stovyklos dalyviai gales pasiekti stovyklą;

- vandenį - būtina pasirūpinti, jog stovykloje visuomet būtų vandens atsigerti, pagaminti maistą ir nusiprausti;
- vietą pastovyklėms – svarbu rasti atskiras vietas skirtingų pastovyklėms įkurti, tad jei jų nedengia medžiai, jos turi būti įrengtos taip, kad būtų sudarytos sąlygos apsaugoti stovyklautojus nuo tiesioginių saulės spindulių ir kritulių. Ypatingas dėmesys turi būti pastovyklių saugumui – reikia būti budriems, kur įsikūrinėti nėra gerai, pvz. vieta palapinėms šalia didelių skruzdėlynų arba šalia patrešusių medžių, bet kada galinčių nuvirsti; jaun.sk. pastovyklė šalia aukšto skardžio ar Sosnovskio barščių;
- laužavietę ir rikiuočių aikštę – čia vienu metu susirinks visi stovyklos dalyviai, todėl jos turi būti nušienautos, erdvios ir patogios visiems rasti.

→ Kartu su patyrusiais skautais aptarkite šiuos klausimus. Tai yra puikus žaidimo „Detektorius“ tęsinys. Juos pasižymėkite arba pasidarykite lentelę, kurioje kaskart ruošdamiesi naujoms stovykloms galėsite žymėtis varneles.

- Ar šią stovyklą pasieks traukiniai, autobusai (nuo jų stoties, privažiavimo vietos yra ne daugiau 5 km, kuriuos įveikti gali ir patys jauniausieji stovyklautojai)? Reikia tik atkreipti dėmesį, jog jų organizavimas, tai ne tik tvarkaraščių sužiūrėjimas. Autobusus didelei grupei skautų reikia atskirai užsakyti, taip pat tai daugiau išlaidų reikalaujantis transportas. Važiuojant tokia pačia studėjimi traukiniu – užsakyti vagoną.
- Ar į stovyklą vaikus turės atvežti tėveliai?
- Ar kelias į stovyklą, kuriuo važiuos vadovų, tėvelių, maisto prekių ar kiti automobiliai yra saugus, patogus prasilenkti dviem mašinom?
- Ar yra vietos mašinų stovėjimo aikštei?
- Ar netoliese yra parduotuvė?
- Ar netoliese yra gydymo įstaiga, koks atstumas iki jos?

- Ar stovyklose yra patogus priėjimas prie vandens maudynėms? Jei ne, ar jis gali būti sutvarkytas? (pvz. Nušienautos nendrės, pastatytas lieptelis ir pan.)
- Ar maudytis yra saugu? (geras dugnas – pašalinti aštrūs akmenys, rąstai, nėra vinių; vandens tekė ne per intensyvi maudynėms)
- Ar netoliese yra šulinys ar kitoks geriamojo vandens telkinys, iš kurio būtų galima papildyti geriamojo vandens atsargas?
- Ar to geriamojo vandens kokybė atitinka „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus“?
- Ar bus pasirūpinta transportu bei žmonėmis, atsakingais už kasdienį vandens atsargų papildymą?
- Ar bus vietos įkurti atskiras pastovykles?

Jeigu stovyklautojai gyvens paskirstyti pagal amžiaus grupes, pasižiūrėkite, ar yra vietos šioms pastovyklėms:

- Jaunesniųjų skautų
- Jaunesniųjų skaučių
- Skautų
- Skaučių
- Patyrusių skautų
- Patyrusių skaučių
- Vyčių
- Vyr. skaučių
- Štabo
- Virtuvės
- Med.punkto (gali glaustis netoli štabo ar virtuvės)

Jeigu į visus klausimus atsakėte teigiamai, čia galite rengti stovyklą.

Kodėl turime įsirengti stovyklavietę?

Stovyklos įrenginių statymas ne tik išbandys skautaujančių jaunuolių jėgas, atkaklumą, strateginį mąstymą, kūrybiškumą ir gebėjimą dirbti komandoje. Visi įrenginiai, pastatyti stovykloje įprasmins jų veiklą ir palengvins stovyklautojų kasdienybę.

Stovyklų įrenginiai skirstomi į:

- Bendruosius – skirti naudoti visiems stovyklautojams, įrengiamus prieš stovyklą stovyklos organizatorių arba „zonderių“ (pat.sk. ar vyresnių, pasiūlančių padėti įrengti stovyklą);
- pastovyklinius – įrengiamus tik konkrečioje pastovyklėje stovyklaujančių skautų, jų pačių naudojimui pirmąją (esant reikmei ir antrąją) stovyklos dieną.

Kokių įrenginių reikia stovykloje?

Rikiuočių aikštė

Tai vieta, kurioje bent vieną kartą per dieną susirenka visi stovyklautojai, todėl ji visuomet privalo būti erdvi ir sutvarkyta. Čia nedera statyti kitų statinių, palikti inventorių - ji turi būti

tuščia ir patogi visiems žygiuoti ir sustoti rikiuočių metu į kvadrato ar stačiakampio formą. Ruošiant rikiuočių aikštę žiemą – turi būti nukastas sniegas bei padarytas takelis stovyklautojams įžygiuoti, ruošiant vasarą – nušienauta žolė ir patraukti rąstai, šakos, virvės.

Šioje aikštėje turi stovėti du vėliavų stiebai („flegštakai“) – mediniai stulpai, skirti kelti, leisti ir plevėsuoti tunto/krašto/LS/konferencijos/užsienio svečių šalių ar jų organizacijų vėliavoms bei trispalvei. Įtvirtinimui reikia palikti mažiausiai 1/10 flegštoko dalies, kurią reikės įkasti į žemę.

Vartai

Jeigu gerą stovyklą galime pavadinti skautų namais, tuomet skautiškus vartus – jų durimis. Tai statinys, žymintis stovyklos teritorijos pradžią, priimantis svečius bei pasitinkantis stovyklautojus iš žygių.

Pirminė tradicinių vartų funkcija yra gynybinė, todėl pagrindiniai stovyklos vartai turi pasižymėti savo tvirtumu ir masyvumu, o iš šonų juos įtvirtinti gali gynybiniai bokšteliai. Tačiau kartu vartai turi ir puošti stovyklą, sietis su jos tema bei informuoti apie jos pavadinimą medžiagine, medine ar kitokia iškaba.

Kiekviena pastovyklė irgi turi turėti savo vartus. Brėžinius ir puošybinių elementų idėjas (tiltelius, žirgelius, tvoreles, supynes, žibintus ir t.t.), skirtas jų statymui, siūloma draugovėse pasirinkti iki stovyklos pradžios.

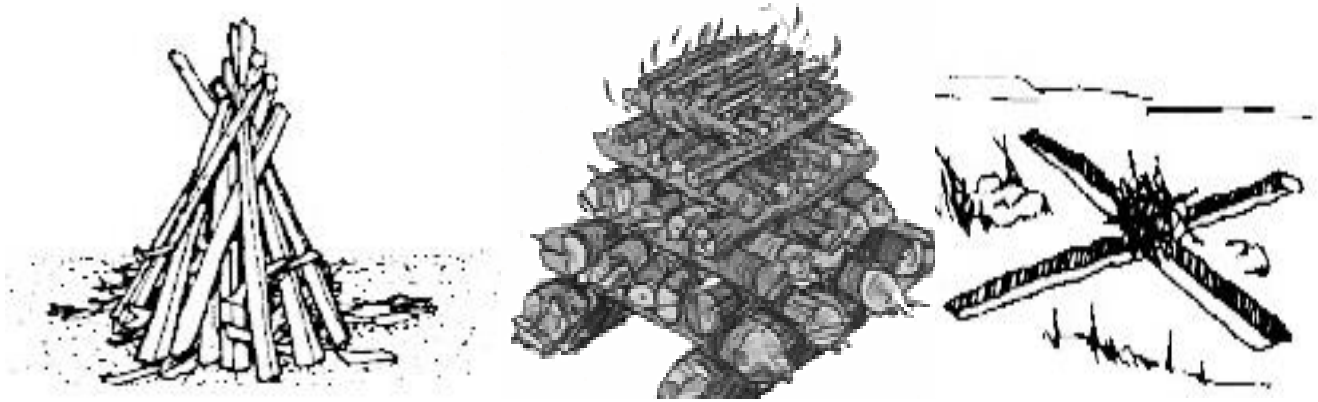

Laužavietė

Šioje vietoje dainuoti ir vakaroti, taip pat, susirinks visi stovyklautojai. Todėl ji turi būti erdvi ir tinkama laužo kūrenimui (tai turi būti sutarta su žemės savininku). Prieš prasidedant laužui

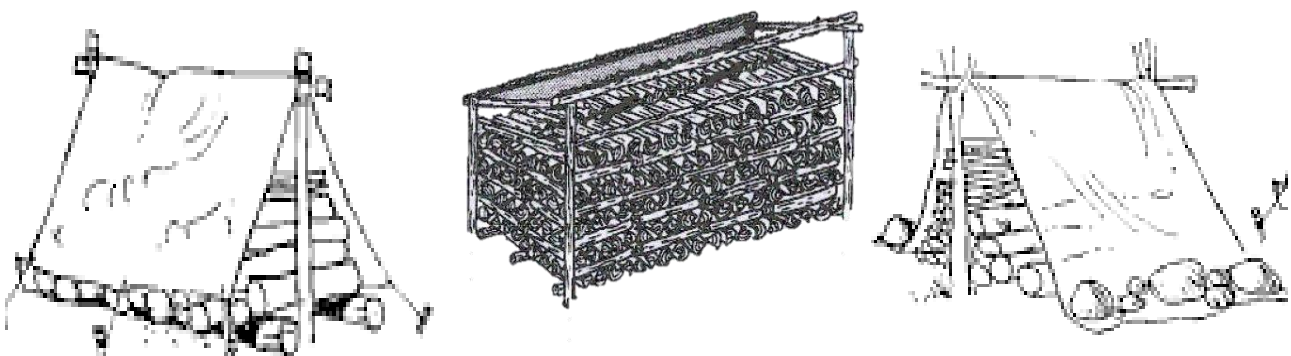

broliai turi pasirūpinti sausomis malkomis bei jų sukrovimu į laužavietę. Jei laužo kurti toje vietoje negalima, siūloma sukrauti pakeliamąjį laužą, kuris nesilies su žeme.

Jei pradeda lyti, nebūtinai reikia atidėti suplanuotą laužą. Prieš kuriant ugnį galite panaudoti degujį skystį, jis padės greičiau įsiliepsnoti laužui. Žinoma, jei pila kaip iš kibiro, tą vakarą galite pasidaryti pastovyklinius laužus pasisplėpę po tentais.

Tam, kad visuomet būtų sausų malkų, reikia pasistatyti malkines. Gerose stovyklose jose visuomet yra pilna malkų.

Tualetas

Juk ne paslaptis, jog „nueiti į miškelį“ bent po porą sykių per dieną norime visi, tačiau ką daryti jei tame miškelyje kartu ir gyvename, juk kažkaip nesiderina, ar ne? Stovykloje, kad ir

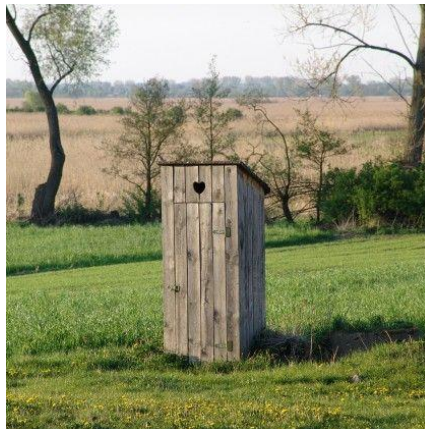
kokios trukmės ji bebūtų, privalu pasirūpinti atskirų tualetų įrengimu bei jų priežiūrai skirti papildomą dėmesį.

Stovykloje tualetai gali būti trijų rūšių:

- Biotualetai – Juos užsisakyti verta jei yra labai daug stovyklautojų arba vieta, kurioje stovyklaujama negali būti kasama. Juos užsisiakius išanksto, jų valymu, atvežimu ir išvežimu rūpinasi nuomojanti įmonė. Atskirai reikia pasirūpinti higienos priemonėmis.

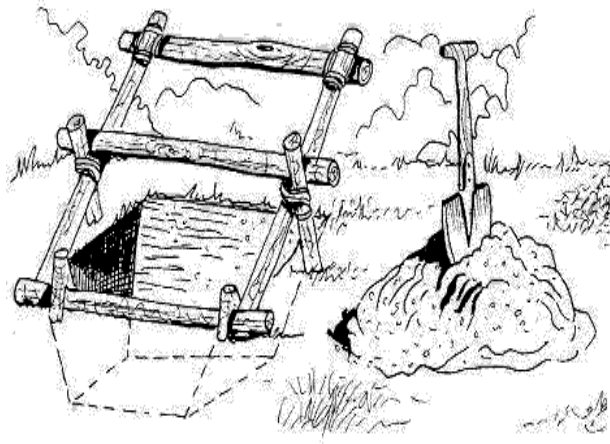
- Stacionarūs tualetai – jei stovyklaujama privačioje ar valstybinėje stovyklavietėje, ji turės ir savo tualetą, kuriuo gales naudotis skautai. Atskirai reikia pasirūpinti higienos priemonėmis.

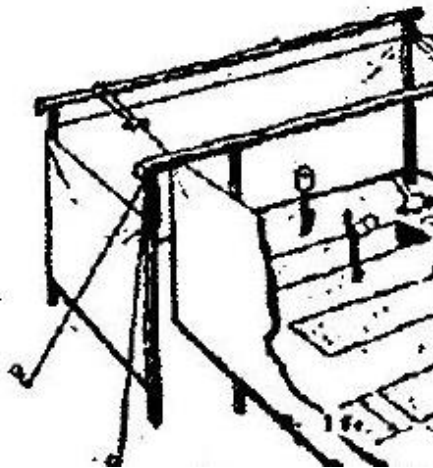
- Skautiški tualetai – juos reikia įrenginėti tik tada, jei žemė, kurioje stovyklaujama gali būti kasama.

Patiems įrenginėjant tualetus pirmiausia reikia atsižvelgti į dalyvių skaičių, tuo orientuojantis bus galima nustatyti, kiek tualetų įrenginėti reikės. Dažniausiai stovykloje yra viena bendra sutarta vieta, kurioje kasami tualetai- 1-2 sesėms, 1-2 broliams. Jų iškasimo ir apsauginio karkaso formų, būdų yra įvairių, svarbiausia pastačius nuoširdžiai atsakyti į klausimą – ar pačiam yra malonu ir patogiu juo naudotis?

Kasant reikia rasti nuošalesnę vietą nuo kelio, tačiau ir ne per toli nuo visų pastovyklių, stengiantis, jog visiems stovyklos dalyviams atstumas iki jo būtų panašus. Duobė turėtų būti 1x1m pločio ir bent vieno metro gylio.

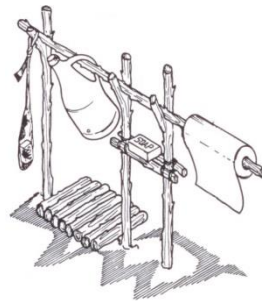

Aplink tualetą įkastus kuolus, reikia aptraukti polietilene nepermatoma plėve ar medžiaga, kuri apsaugos tualetą nuo vėjo bei suteiks privatumą juo besinaudojantiems.

Tam, kad neįvyktų nesusipratimai ir būtų aiškiau, ar tualetas užimtas, ar ne, pakabinkite lentelę "užimta/neužimta", kurią prieš įeinant galėsite persukti, taip suteikdami informaciją einančiui po jūsų. Toliau nuo kelio reikia pastatyti informacinį ženklą, nukreipiantį į tualetą. Viso tualetų komplekso įrengimas turėtų užtrukti apie 1,5-2h.

Tualetų priežiūra bei higiena juo pasinaudojus reikalinga tam, kad atsikratytume nemalonių kvapų, neatgrasintume vieni kitų nuo tolimesnio jų naudojimo ir išvengtume bakterijų, sukeliančių įvairias ligas, susidarymo. Štai todėl turime pasirūpinti, jog prie artimiausio medžio būtų prikabintos bent dvi praustuvės su švairiu vandeniu ir du gabalėliai muilo padėti šalia (patogu pirkti ir skystą muilą).

Pačiame tualete turi būti pakabintas rulonėlis popieriaus su šalia papildomu rulonėliu, skirtu atsargai, o virš jų stogelis, apsaugantis nuo drėgno oro ar lietaus.

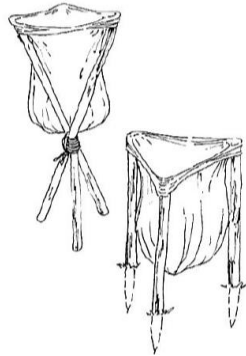
Stovyklos ūkvedys yra atsakingas už tualetų priežiūrą ar radimą žmogaus, kuris bus už tai atsakingas visos stovyklos metu. Bent du sykius per dieną reikia patikrinti ar netrūksta vandens praustuvėse (esant poreikiui atnešti ir papildyti) bei kitų higienos reikmenų. Stovyklai pasibaigus tualetus ir kitus su jais susijusius įrenginius reikia išardyti, o pačią duobę atgal užkasti žemėmis.

Mašinų stovėjimo aikštelė

Dera pasirūpinti ir vieta, kurioje bus galima saugiai palikti vadovų bei stovyklą lankančių svečių automobilius. Esant dideliame sraute važiuojančiųjų galima paskirti eismą reguliuojantį skautą. Kitu atveju tereikia iškabos, nukreipiančios vairuotojus į aikštelę.

Šiukšlinės

Kiekviena pastovyklė turi būti tvarkinga, štai todėl čia turėtų būti įrengta vieta mesti šiukšlėms.

Jų rūšiavimui turi būti išskirti bent trys maišai – plastmasei, popieriui, maistinėms atliekoms, todėl reikalingi ir skiriamieji ženklai šalia – lentelės, spalvos ar kt. Pilnų maišų miške palikti negalima, juos reikia išvežti į artimiausią kaimo/miesto konteinerį.

Virtuvė

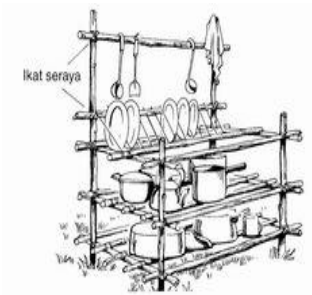
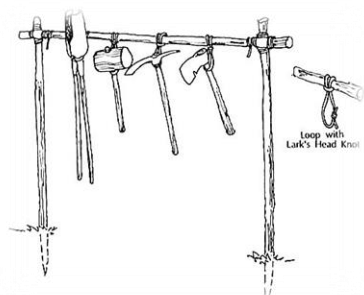

Tam, kad čia virtų skaniausi miško šedevrai, vyr. šefui ir jo komandai privalo būti patogų dirbti, todėl pirmiausia reikia viršuje išsitempti tentą, kuris leis virtuvės komandai dirbti bet kokiomis oro sąlygomis.

Pagrindinis darbas ruošiant maistą atliekamas prie stalo, kuris turi būti lygus ir didelis (galintis vienu metu sutalpinti 8-10 žmonių). Jo paviršių pastatyti galima iš lentų ar faneros taip, jog stovint prie jo visu ūgiu būtų patogų pjaustyti, tarkuoti ir pan.

Netoliese stalo turi būti lentyna, skirta dažniausiai naudojamiems virtuvės produktams – prieskoniams, aliejui, kitiems padažams.

Taip pat turi būti paskirta vieta įrankiams laikyti, tai gali būti dėžė, lentynėlė, lenta su išsikišusiais kabliukais ar kt.

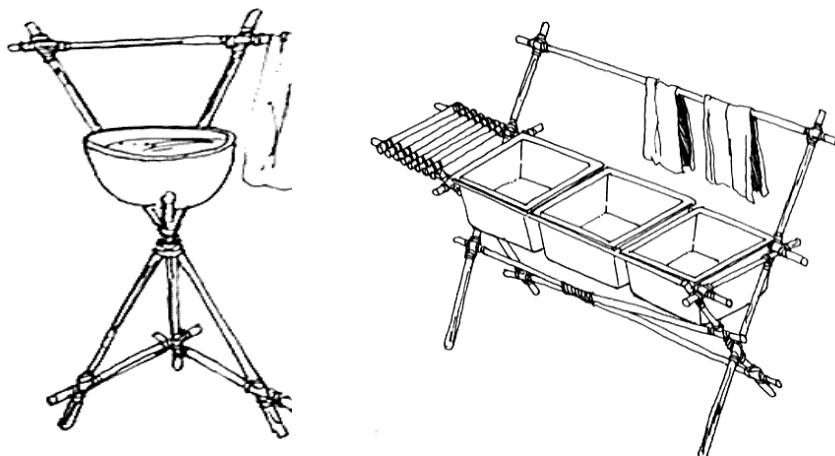

Šilto maisto gamyba verdant, kepant ir troškinant galima užsiimti keliais būdais:

<i>Gaminimo būdas</i>	<i>Privalumai</i>	<i>Trūkumai</i>	<i>Mums reikės:</i>
Ant laužo	Pigiau, visos medžiagos randamos miške	Sunkiau reguliuoti ugnį, gaminimas trunka ilgiau	Trikojo, kablo, malkų
Dujinė viryklė	Patogu gaminti didelius kiekius, lengvai reguliuojama ugnis	Pavojinga, sunkiau transportuoti, dujų balionai gali pasibaigti	Dujų baliono, viryklės
Elektrinė kaitlentė	Paprasta naudoti, užima nedaug vietos, lengvai reguliuojama kaitra	Reikalinga elektra, netelpa dideli puodai	Kaitlentės, el.generatoriaus
Primusas	Užima nedaug vietos, patogus nešioti, lengvai reguliuojama kaitra	Nedideliame kiekiu, netelpa dideli puodai, dujų balionai gali pasibaigti	Primusinės viryklės, turistinio dujų baliono

Pagrindinį maistą (arbatą) stovyklai gaminame špižiniuose puoduose, kepame keptuvėse, o maistą ar arbatą nedideliais kiekiais – katiliukuose (egoistuose).

Ne daugiau nei 10 m nuo virtuvės reikia pastatyti maisto palapinę. Joje visos stovyklos metu privalo būti laikomas maistas, skirtas visos stovyklos maitinimui bei programai. Stovyklautojams žinomoje ir lengvai prieinamoje vietoje turi būti iškasta maisto duobė, suteikianti jiems galimybę tvarkingai palikti nesuvalgyto maisto likučius. Šalia virtuvės turi būti ir praustuvės, kuriose stovyklautojai gali išsiplauti ir išsiskalauti savo indus. Prie jų turi būti padėta muilo ir kempinių/šveistikų bei įkurta vieta rankoms plauti (tinka pakabinti tokią pačią praustuvę kaip ir prie tualetų).

✧ Žaidimas „Miško architektai“

Taisyklės: Patyrę skautai gauna dantų krapštukų, plastelino ir pionerijos, skirtos stovyklos įsikūrimui, brežinių. Reikės pasiskirstyti į dvi, tris grupes pastatyti būsimos stovyklos maketą.

Tikslas: išsibandyti didžiuosius stovyklos įrenginius paprastuoju būdu, susidaryti bendrą stovyklos vaizdą, tai repeticija prieš tikrąjį stovyklos įkūrinėjimą.

Trukmė: 20 min.

O ką gaminti stovykloje?

Alkani skautai-nelaimingi skautai.

Mąstant apie skautišką mitybą labiausiai dėmesį reikia atkreipti į tai, jog šis maistas privalo suteikti stovyklautojams reikiamos energijos, kurios jiems stigs skirtingai atsižvelgiant į programos sudėtingumą ir intensyvumą. Nors angliavandeniai, baltymai ir riebalai sudaro pagrindinį energijos šaltinį, angliavandeniai yra sudeginami greičiau nei kitos medžiagos, kurių virškinimui prireikia iki kelių valandų. Reikiamų kalorijų kiekį reikia derinti pagal dienos/programos intensyvumą. Rekomenduojama vienos dienos maisto norma : 500-600 g duonos, 180-200 g mėsos produktų, 50-75 g sviesto, 100-150 g cukraus, 200-250 g kruopų, 50-75 g sūrio. Maisto pasirinkimas priklauso ir nuo oro sąlygų (pvz. Stovyklaujant žiemą papildyti menu karštais patiekalais, arbatomis, išbraukti šaltus produktus; karštomis dienomis vasarą pajvairinti užkandžius ledais, gaiva...). Na ir žinoma, niekuomet nereikia užmiršti dvylikto skautiško priesako – "Skautas visada alkanas". Todėl papildoma dėžė meduolių ar nesuvalgyta troškinio porcija visuomet ras vis dar alkaną šeimininką. Štai pora pasiūlymų stovyklos meniu:

Pusryčiai:

- Avižinė košė, aviečių džemas, arbata
- Ryžiai, kondensuotas pienas, džiovinti vaisiai, arbata
- Kukurūzų dribsniai, pienas/jogurtas, arbata
- Sumuštiniai su sviestu, dešra/sūriu, arbata

Pietūs:

- Plovas, duona, salotos, gaiva
- Šaltibarščiai, bulvės, salotos, gaiva
- Troškinyš, duona, agurkas, pomidoras, gaiva

Vakarienė:

- Makaronai su mėsos konservais/sūriu, arbata
- Griekiai su dešrelėmis/sūriu, arbata
- Blynai, džemas, arbata

Naktipiečiai:

- Meduoliai, arbata
- Sausainiai, kakava
- VafLIAI, kakava

	Produktai	Kiekis	Kalorijos	Bendras kalorijų kiekis
Pusryčiai	Duona	100g.	490	936
	Sūris	50g.	178	
	Sviestas	10g.	74	
	Cukrus	50g.	194	
	Arbata	~5g.		
Pietūs	Avižiniai dripsniai	150g.	508	862
	Kondensuotas pienas	50g.	160	
	Cukrus	50g.	194	
	Arbata	~5g.		
Vakarienė	Makaronai	200g.	532	1009
	Kiaulienos	50g.	430	
	Druska			
	Pipirai			
	Pomidorų padažas	1 /10 buteliuko	47	
Naktiniai	Sausainiai	45	193	253
	Kakava			
	Pienas	100ml	60	
				3060

Dienos raciono pavyzdys su maistine verte

Iš Gerdos Kvederaitės knygos "Sveigų planai virėjo specialybei gauti"

Virtuvėje visuomet turėtų būti vaisių, kuriais gali užkąsti visi stovyklautojai. Tai gali būti obuoliai, bananai, kriaušės. Taipogi, čia visuomet turi būti gėlo vandens ir arbatos arba gaivos, kadangi per dieną išgerti turime nuo 2 iki 3 l vandens, o kaitriomis dienomis 3,5l-4l ir daugiau.

Kokių priemonių reikės stovyklai įgyvendinti?

- Stovyklos inventorių yra apsvarstomas atsižvelgiant į praėjusių stovyklų pavyzdžius.
- Bendrojo stovyklos inventoriaus paieška ir supirkimu rūpinasi stovyklos ūkvedys. Pastovyklių buičiai reikalingo inventoriaus sąrašus ūkvedžiui pateikia pastovyklių guru.
- Dauguma įrankių, tentų ir kitų daugkartinio naudojimo daiktų, reikalingų stovyklai, yra pasirūpinama iš tunto arba krašto bendro inventoriaus atsargų, laikomų garažuose, rūsiuose, būkluose.
- Likusių inventoriaus dalį reikia supirkti, surinkti.

Stovyklos inventoriaus sąrašas:

1. Kirviai (vidutiniai/dideli/skaldymui)
2. Pjūklai (vienrankiai/dvirankiai)
3. Kastuvai
4. Gražtas
5. Špagatas
6. Virvė (4mm, 6mm, 8mm, 10mm, 12 mm)
7. Tentai (2x3 malkinėms, 4x6-mažoms pastovyklėms, 6x8-gausioms pastovyklėms, 10x8-štabo pastovyklei, virtuvei)
8. Vandens talpa su kraneliu
9. Vonelės indų plovimui
10. Indų plovimo skystis
11. Muilas
12. Skystas muilas
13. Tualetinis popierius
14. Kempinė/šveistukas
15. Praustuvės su badykla
16. Dubenys
17. Kibirai
18. Pjaustymo lentelės
19. Didesni puodai
20. Mažesni puodai
21. Puodai arbatai
22. Trintuvės („tarkos“)
23. Samčiai
24. Peiliai
25. Lentos

26. Tabletinės žvakės
27. Žibalinės lempos
28. Žibalas
29. Fakelai
30. Degusis skystis
31. Markeriai
32. Šiukšlių maišai
33. Juoda plėvė
34. Hamakai
35. Medicininė dėželė
36. Kompiuteris
37. El.generatorius
38. Ilginamasis laidas
39. Viryklės degikliai
40. Dujų balionai
41. Palapinės maistui/inventoriui/medikui
42. Lipni juosta
43. Medžiagos
44. Žirklys
45. Tušinukai
46. Dažai
47. Baltas popierius A4
48. Spalvotas popierius A4

Šiame sąraše esančių daiktų kiekis priklauso nuo poreikio tai stovyklai. Tai priklauso nuo stovyklautojų skaičiaus, programos, pastovyklių guru pageidavimų. Papildomai prisideda ir programos inventorių, kurį susiperka patys pastovyklių vadovai.

5 sueiga

KAIP TINKAMAI KOMUNIKUOTI STOVYKLOJE IR JĄ PRISTATYTI?

Šioje sueigoje sužinosime kaip bendrauti miške – įvairius susisiekimo būdus, stovyklinės informacijos sklaidos ir atributikos svarbą bei susipažinsime su dokumentais, reikalingais oficialiai įteisinti stovyklą

→ Taip pat kaip ir praėjusiose sueigose, vedama diskusija.

Kaip susisiekti stovykloje?

KOMUNIKACIJA STOVYKLOJE:

Stovyklaujant miške tarp kartu dirbančių vadovų bei stovyklautojų privalo būti palaikomas ryšys. Intensyvi programa bei atsakingos pareigos, dėl kurių vadovams tenka išsiskirti ir dirbti per didelį atstumą, gali apsunkinti informacijos sklaidą stovykloje, tačiau tam yra įvairių būdų, padedančių susisiekti ir palaikyti ryšį.

Švilpukas: greičiausias būdas atkreipti stovyklautojų dėmesį. Skautiškų švilpesių nėra daug, todėl juos lengva išmokti. Jie ypatingi ne tik savo paprastumu, bet ir svarba. Išgirdus švilpuką reikia mesti visus kitus darbus ir vykdyti duotą komandą.

Švilpesių rūšys:

- Vienas ilgas / ___ / *tylos, ramiai, dėmesio, rikiuotė;*
- Daug ilgų / ___ ___ ___ / *į priekį, išsiskleiskite;*
- Daug trumpų / _ _ _ _ _ / *stovyklautojai, telkitės prie manęs;*
- Daug ilgų ir trumpų pakaitomis / _ ___ _ _ _ ___ / *pavojus;*
- Trys trumpi ir vienas ilgas / _ _ _ ___ / *vadovai, telkitės prie manęs.*

Rikiuotė: jos privalo vykti bent kartą per dieną (nebent visi stovyklautojai yra išėję į žygį). Be to, jog į ją susirinkę su uniformomis šaukiame šūkius ir atiduodame raportus, čia stovyklautojai gali sužinoti ir dienos programą, temą bei kitą svarbią informaciją – stovyklos taisykles, susipažinti su stovyklos svečiais ir pan. Esant reikmei viršininkas gali pakviesti vadovus pasilikti po rikiuotės apsitarti.

Stovyklos sušaukimas: tai papildomas visų stovyklautojų susibūrimas, atsiradus poreikiui skubiai pranešti svarbią informaciją, sukviesti visus į programą ir pan. Dažniausiai vyksta rikiuočių aikštėje.

Vadovų, štabo aptarimai: tai tuo pačiu metu vykstantys vadovų (dažniausiai vakare) arba štabo susirinkimai, kurių metu susipažįstama su kitos dienos programa, aptariami svarbiausi dienos įvykiai, sprendžiamos stovyklinės problemos.

Racijos: šias su savimi turi turėti kiekvienas svarbias pareigas užimantis vadovas: štabo nariai, pastovyklių guru, jiems padedantys vadovai. Jos gali būti įkraunamos, tačiau tam reikalingas el.generatorius. Kitu atveju naudojamos racijos su vienkartinėmis baterijomis. Jų visos stovyklos metu turi užtekti visiems vadovams. Todėl patartina racijas naudoti tik esant reikalui, taip jos ne tik tarnaus ilgiau, bet ir informacija siunčiama per racijas bus apgalvota ir glausta.

Paštas: perduoti žinią laiškais yra pats lėčiausias, bet tuo pačiu ir ypatingiausias būdas. Kartais aplanko visokių minčių, kurias geriausia išdėstyti ant popieriaus ir žinoti, jog taip pat kaip ir siuntėjui rašant šį laišką, gavėjas skirs visą savo dėmesį jo perskaitymui. Laiškus metame į bendrą stovyklos pašto dėžutę, kurią vėliau laiškanešys išdalina rikiuočių metu.

- Vadovas akcentuoja, jog tam, kad stovykla būtų sėkminga į ją turi susirinkti dalyviai. Todėl yra svarbu nepamiršti, jog apie kiekvieną stovyklą jie turi būti informuoti laiku ir aiškiai, tam kad turėtų galimybę planuoti savo laiką.

Kokia eiga reikia informuoti stovyklautojus?

STOVYKLAUTOJŲ INFORMAVIMO EIGA:

1. Pirmiausiai informuojami vadovai. Juos el.paštu ar sueigos metu apie svarbiausius stovyklos aspektus informuoja stovyklos registratorius, žmogus, kuris atsakingas už tai, jog visi būtų suregistruoti, susimokėję ir apie tą registraciją sužinoję laiku.
2. Stovyklos vadovai yra ne tik būsimi dalyviai, bet ir stovyklos informacijos skleidėjai. Būtent draugininkai ar jų pavaduotojai pasirūpina, jog informacija apie artėjančią stovyklą pasieks tėvelių akis ir ausis. Vadovus, kaip ir tėvelius informuoti būtina aiškiai ir laiku. Taip pat svarbu palaikyti kontaktą su tėveliais. Jei jiems kyla bent menkiausių

klausimų (pvz. Su šeima keliausime, ar galime atvežti savo vaiką pora dienų vėliau?) vaiko vadovas turi būti pasiruošęs iš karto į jį atsakyti.

3. Apie artėjančią stovyklą sueigų metu turi būti informuoti ir patys stovyklos dalyviai – vaikai. Tai lengva padaryti ir kitų renginių metu. Po pirmo informavimo etapo patogiu planuotis sueigas, kuriose vyks pasiruošimas stovyklai.
4. Kviestinius stovyklos svečius

Kas turi būti paminėta informuojant skautus apie artėjančią stovyklą?

- Pavadinimas
- Trumpas aprašymas: kviečiantis į stovyklą, supažindinantis su stovyklos tema. Perdaug išsiplėsti nebūtina, 2-3 sakiniai.
- Data: jos keisti nebegalima, tai yra svarbiausias aspektas informuojant dalyvius apie stovyklą iš anksto, padėsiantis planuoti laiką.
- Vieta: jei dar iki galo nėra nuspręsta, pradžioje galima informuoti abstrakčiai – rajonas, apskritis, miškas. Vėliau turi atsirasti tiksli vieta, koordinatės (tam, kad ir atskirai į stovyklą važiuosiantys dalyviai rastų stovyklavietę)
- Mokestis: skirstomas pagal skirtingus registracijos etapus. Jei stovykla yra ilga (pvz. 7 dienos), patogiu turėti bent tris registracijos etapus. Jei sezoninė (pvz. 2-3) dienos, užteks ir dviejų etapų. Žinoma, kuo vėlesnis registracijos etapas, tuo didesnė stovyklos kaina. Reikia atminti, jog organizuojant stovyklą yra svarbu kuo anksčiau sužinoti tikrąjį dalyvių skaičių. Taip bus lengviau renkant reikalingą inventorių, planuojant maisto išlaidas, užsakinėjant atributiką ir pan. Keli registravimosi etapai (apie kuriuos nuolatos turi būti priminta), paskatins dalyvius registruotis.
- Kontaktinis asmuo: vaikams ir tėveliams kontaktinis asmuo – vadovas, svečiams – registratorius, visi kiti klausimai – viršininkas.
- Stovyklos tvarkos ir taisyklių rinkinys ir tėvelių leidimas/sutikimas.

Ar stovyklautojams galima teikti nuolaidas?

Žinoma, stovyklos mokesčiui turi būti taikomos nuolaidos. Juk turime būti tikri, jog visi stovyklautojai turės galimybę sudalyvauti stovykloje.

Atsižvelgiant į tai, kiek vaikų iš vienos šeimos keliauja į stovyklą taikomos nuolaidos (Pvz. Vieno vaiko mokestis – 10EUR, keliaujant dviems vaikams iš vienos šeimos, po 8EUR; trims, po 7EUR).

Prie stovyklos mokesčio informacijos, turi būti išskirtas ir vienos dienos mokestis vaikui stovykloje bei vienos dienos mokestis vadovui be pareigų.

Ar stovyklavimui reikalingi dokumentai?

→ Patartina, jog su savimi į sueigą vadovas atsineštų šių dokumentų pavyzdžius (juos taip pat galima rasti ir knygos gale – priede).

❖ Dokumentai skirti leidimui stovyklauti:

Tam, kad stovykla būtų legaliai įteisinta, reikia iš anksto pasirūpinti oficialiais dokumentais, už kuriuos atsakingas viršininkas, juos privalantis su savimi turėti ir stovyklos metu.

Jei stovykla vyksta miške, ją galima organizuoti tik gavus miško valdytojo leidimą raštu (t.y. miškų urėdijos, valstybinių rezervatų direkcijos, nacionalinių parkų direkcijos, savivaldybės, valstybės įmonės, organizacijos, taip pat privataus savininko, valdančio šį mišką sutikimą).

Jo kopiją turi turėti tiek žemės valdytojas, tiek stovyklos viršininkas.

SVARBU!

Jei stovyklą organizuoja nepilnamečiai (šiuo atveju, patyrę skautai), tai jokių oficialių komunikacijų daryti savarankiškai jie negali. Oficialius raštus gali padėti parašyti tuntininkas ar krašto seniūnas kartu su pat. skautu.

Kas turi būti jame nurodyta?

- renginio pradžios data,
- trukmė,
- planuojamas dalyvių skaičius,
- organizacijos adresas,
- atsakingo asmens (viršininko) vardas ir pavardė
- įpareigojimas dėl teritorijos sutvarkymo stovyklai pasibaigus

Net jei stovykla vyksta pažįstamų, tėvelių ar vadovų sodyboje yra rekomenduojama pasirašyti tokį patį sutarimo dokumentą.

Čia turi būti parašytas:

- sutarties objektas,
- šalių įsipareigojimai,
- sutarties pakeitimas, galiojimas, nutraukimas ir kitos sąlygos,
- šalių adresai ir rekvizitai.

Kokius dokumentus reikia turėti kvalifikuotui vadovui?

- ❖ Dokumentai, skirti vadovams:

Vadovai, galintys dirbti su vaikais (pilnamečiai), turi būti kvalifikuoti ir turėti žinių atestavimo dokumentus:

- Pirmosios pagalbos (galioja 5 metus nuo išdavimo pradžios): reikalingi suteikiant pagalbą nelaimingų atsitikimų, negalavimų atveju;
- Higienos įgūdžių (galioja 3 metus nuo išdavimo pradžios): reikalingi dirbant su maisto produktų apdorojimu, išdavimu ir maitinimu;

- Vaikų turizmo renginių organizavimo (galioja 5 metus nuo išdavimo pradžios): reikalingi organizuojant turizmo renginius (stovyklas, išvykas, žygius) bei informuojant apie saugų elgesį jų metu.

Kaip juos gauti?

Juos galima įgyti išklausius privalomuosius mokymus, Lietuvos skautijai juos organizuojant dukart per metus. Jei yra daug vadovų, neišklaususių šių mokymų, galima kreiptis į tunto/krašto vadiją dėl papildomo jų organizavimo savo tunte/krašte.

Vadovai iš anksto, o vėliau periodiškai turi būti pasitikrinę sveikatą, tam, kad būtų tikri, jog neserga užkrečiamomis ligomis ir yra pajėgūs dirbti su vaikais. Jų sveikatos būklę tikrina bendrosios praktikos gydytojas arba terapeutas, viską patvirtinantis įrašu medicininėje knygelėje (sveikatos pase).

Kokius dokumentus į stovyklą turi atsivežti vaikai (stovyklos dalyviai)?

- ❖ Dokumentai, skirti vaikams (patogiausia informuoti tėvelius)

Kiekvienas nepilnametis stovyklos dalyvis, su savimi į stovyklą turi atsivežti Tėvelių leidimą. Jį pasirašydami tėvai patvirtina, jog susipažino su stovyklos tvarka ir taisyklėmis. Todėl kviečiant registruotis į stovyklą, tėveliai turi gauti Stovyklos tvarkos ir taisyklių rinkinį. Tad jį reikėtų pridėti prie leidimo. Jis turi būti paduotas registruojantis, atvykus pirmąją stovyklos dieną. Stovyklos metu juos saugoti ir turėti lengvai pasiekiamoje vietoje privalo vaiko vadovas. Tai reikalinga tam, kad vadovai žinotų apie savo vaikų sveikatos būklę, skiepus, papildomus vaistus, kišenpinigius bei papildomus dalykus apie kuriuos tėveliai norėjo informuoti vadovus apie savo vaiką (pvz. linkęs vaikščioti naktimis, bijo aukščio, nemoka plaukti ir pan.)

Su šiais tėvelių susitikimais vadovas turi būti susipažinęs pirmos stovyklos dienos metu.

Nelaimingo atsitikimo metu, prireikiant stovyklos mediko pagalbos, svarbu atsižvelgti į vaiko sveikatos būklę. Esant reikmei važiuoti į artimiausią gydymo įstaigą, vadovas, paminėtas šioje sutikimo formoje, tampa vaiko įgaliotiniu prieš atvykstant tėvams.

STOVYKLOS ATRIBUTIKA:

✧ Žaidimas „Svajonių emblema“

Taisyklės: patyrę skautai gauna po baltą lapą ir spalvinimo priemonių, kurioms turi nusipiešti savo svajonių emblema, atspindinčią sugalvotą stovyklos temą, jos pavadinimą, metus ir datą. Baigę savo piešinius visi pristato.

Tikslas: leisti visiems pasireikšti emblemos kūrimo procese. Pasirinkti įvairių idėjų arba net sugalvoti konkrečia emblem būsimai stovyklai.

Trukmė: 10-15 mn

Tam, kad stovykla būtų įsimintina ir atgarsiai apie ją eitų dar ilgai, po jos visi stovyklautojai turėtų išsivežti po nedidelį prisiminimą – atributiką. Tai gali būti:

- Emblema (prisiuvas, ne lyginamos, kadangi jos turi galėti nusiimti skalbimo metu ar pasibaigus emblemos nešiojimo laikui)
- Ženklelis
- Mova (medinė, odinė, medžiaginė)
- Apyrankė (guminė, odinė...) ir t.t.

Jei tai trumpa stovykla, rekomenduojama darytis ženklelius arba nedideles emblemas. Jei tai didelė stovykla – iki 6x6 cm dydžio emblemas. Reikia nepamiršti, jog vienu metu prisisiuvus galima nešioti tik dvi stovyklines emblemas ir ne ilgiau nei 1 metus (išskyrus jubiliejinių, tautinių ir tarptautinių stovyklų emblemas), o aktyvaus skauto uniforma visuomet nuo jų žėrės, todėl ir nerekomenduojama daryti didelių emblemų. Jei stovyklos susijusios, galima daryti seriją emblemų ar ženkliukų, žyminčių tam tikrą seką, susidedančią į vieną.

Vilniaus kr. Skaisčio t. 2013 m. stovyklinių emblemų serija

Smagu daryti ir stovyklos atributikos kūrimo konkursus, vykdomus likus ne vėliau nei mėnesiui iki stovyklos. Tokiu būdu apie stovyklą sužinos daugiau stovyklautojų bei bus didesnis jų susidomėjimas. Laimėtojai gali būti apdovanoti nemokamu keialapiu į stovyklą ar stovykloje praversiančiais dalykėliais (žibintuvėliu, indeliais ir pan.). Apie juos pranešti galima sueigų metu, el.paštais, *Facebook'e* sukurto renginio sraute, skautatinklyje.

Emblemos konkursas! "Gelbstint eilinę vyšnią"

▼ Taida Gorodeckytė | 2015-01-22

Patyrusių skautų štabas skelbia konkursą laimėti keialapius į patyrusių skautų vasarinę stovyklą "Gelbstint eilinę vyšnią". Tai puiki proga sutaupyti geriausiam vasaros nuotykiui ir vykti į šią stovyklą, kuri vyks birželio 19-24 dienomis, visiškai nemokamai. Nori?

Konkurso sąlygos:

Keialapių/ius gali laimėti kūrybinė komanda sudaryta iš 1-3 žmonių
Jums reikia sukurti emblemos eskizą stovyklai, pasinerti į savo lėliuką vaizduotę, tema "Gelbstint eilinę vyšnią", šį pavadinimą galite interpretuoti visiškai savaip.
Atsiųsti jį el.paštu: vysniosniekadanemirsta@gmail.com
Nurodyti savo kūrybinės grupės narius, vienetus bei amžių
Visa tai padaryti reikia iki balandžio 18 dienos
Nugalėtojai bus paskelbti per pavasario šventę

Laukiam nesulaukiam jūsų idėjų!

Pat.sk. stovyklos "Gelbstint eilinę vyšnią" 2015m. emblemos kūrimo konkursas

Jei stovykla mini tam tikrą jubiliejų, tikimasi sulaukti daug dalyvių galima sudaryti ir išleisti stovyklinius dainynėlius, užrašų/atsiminimų knygeles, diržus, marškinėlius, indelius, maišelius indeliams ar kitus skautiškame gyvenime praversiančius dalykėlius.

Kaip užsakyti atributiką?

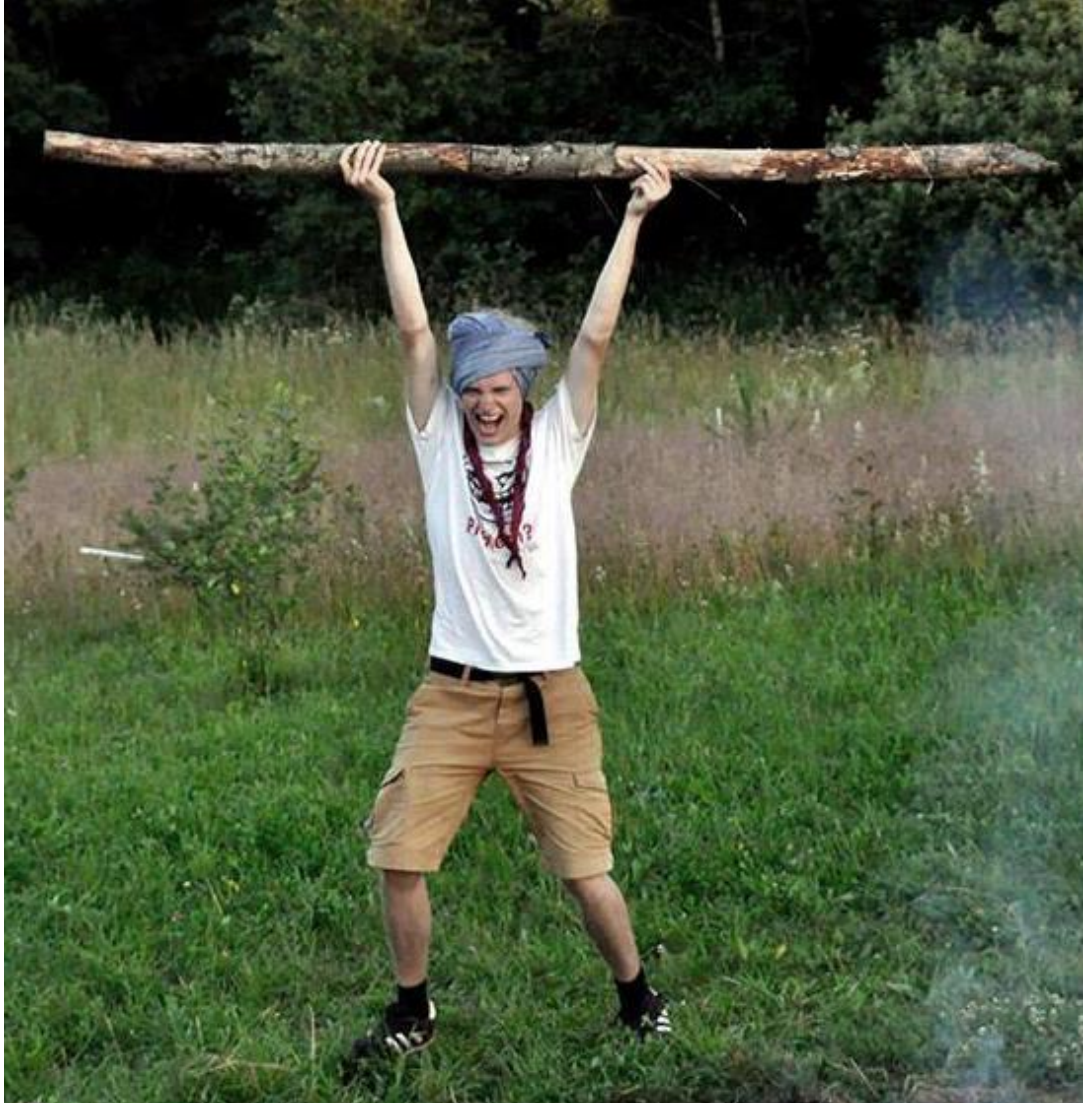
Geriausia ją užsakinėti likus mėnesiui iki stovyklos, taip bus galima susirasti geriausią vietą, priimtinausią kainą, turėti laiko keisti užsakymo dydį, pobūdį. Žinoma, iš anksto reikia susižinoti, per kiek laiko gamykla pagamins užsakymą. Nuo to gali kisti atributikos užsakymo laikas. Dažniausiai su savimi verta turėti ne tik elektroninį piešinio variantą, reikalingą siunčiant užsakovui, bet ir popierinį. Taip kilus klausimų dėl šrifto, spalvų ir pan. ant to lapelio visuomet galima pasibraižyti pasitarus su gamintoju. Jei skautai toje gamykloje lankosi ne pirmą sykį, pasiteiraukite, ar nebūtų taikomos nuolaidos (taip pat nuolaidos turėtų būti taikomos užsakinėjant dideliais kiekiais).

Ką daryti, jei ne visiems užtenka atributikos?

Jei netikėtai atvyksta daugiau stovyklautojų nei planuota, visuomet galima susitarti dėl užsakymo pratęsimo. Dėl papildomo atributikos kiekio atvežimo į stovyklą susitarti galima su skautu, važiuojančiu iš miesto vėliau, nei prasidėjo stovykla. Blogiausiu atveju, jei užsakymo pratęsimas užtruktų ilgiau nei pati stovykla, svarbiausia, jog pirmieji atributiką gautų vaikai (vadovai gali gauti ir vėliau).

6 sueiga

STOVYKLA ĮVYKO! O KAS TOLIAU?

Šioje sueigoje prisiminsime, kaip susitvarkome pasibaigus stovyklai bei išsiaiškinsime stovyklos aptarimo svarbą, įvertinimo būdus.

- Vedantysis primena, kokią stovyklą paliekame po savęs bei pristato stovyklos aptarimo ir jos įsivertinimo būdų pagrindinius aspektus, nurodytus žemiau, kartu su patyrusiais skautais juos aptardami.

✦ Žaidimas „Postovyklinės asociacijos“

Taisyklės: sueigos vadovas išdalina po vieną kortelę (jei dalyvių sueigoje mažiau nei kortelių, galima turėti ir po kelias) su kuria reikės atrasti savo porininką. Pusė kortelių turėtų atspindėti kažkokį daiktą, o kita pusė – veiksmą, kurį su juo reikia atlikti. Kortelių pavyzdžiai: Pionerijos įrenginiai/išardyti, virvė/suvynioti, natūrali virvė/sudeginti, takelis/užlyginti, duobė/užkasti ir t.t.

Tikslas: linksmu būdu įsisąmoninti postovyklinės tvarkos principus.

Trukmė: 5mn

Kaip susitvarkyti po stovyklos?

Vienas iš geriausių būdų, kaip atsidėkoti vietai, kurioje stovyklavote, yra palikti ją gražesnę nei radote.

Kelias dienas ar net savaitę skautišką kasdienybę lengvinę įrenginiai iš rąstų ar lazdu turi būti išardyti. Naudotas virves reikia suvynioti ir palikti kitoms stovykloms, jei jos jau sudėvėtos, galima išmesti, o iš natūralių medžiagų vytas virves galima ir sudeginti. Sutvarkius didžiuosius statinius reikia apžiūrėti, ar pastovyklėse neliko smulkesnių įrenginių, šiukšlių, virvagalių, popiergalių, skiedrų. Taipogi, turi būti atkurtas ir pradinis reljefas – takeliai užlyginti, grioveliai ir duobės nuo vėliavos stiebų, vartų, tualetų ar kitų įrenginių užkastos. Samanos, smėlis, kankorėžiai ir akmenys turi būti sugrąžinti į vietas.

Priminti apie tai, kaip turime susitvarkyti pasibaigus stovyklai, paskutinės rikiuotės metu primena viršininkas arba komendantas. Stovyklautojams reikia priminti ne tik apie tvarkymosi svarbą, bet ir pasakyti, kur pristatyti pastovyklėse naudotą inventorių ir kur atnešti šiukšlių maišus išvežimui.

Kaip įvertinti po stovyklos?

Šis, jau postovyklinis etapas yra svarbus tiek pat kiek ir visi kiti darbai, kuriais rūpinamės prieš stovyklą, todėl jo nevalia praleisti.

Stovyklos aptarimo tikslas:

- Įvertinti stovyklą (jos kokybę, pasisekimą);
- Išskirti jos plusus ir minusus;
- Apžvelgti kiekvienos pareigybės darbą. Sužinojus savo klaidas kitą kartą jų nekartoti;
- Palikti gaires kitų ateinančių stovyklų organizatoriams. Palikti patarimus, ką daryti, ko nedaryti;
- Peržiūrėti, ar nepritrūko pinigų, ar visi vadovai susimokėjo ir ar stovyklą neturėjo jokių nuostolių;
- Nuspręsti, kur dėti likusius (jei tokių atlieka) pinigus.

Aptarti stovyklą būtina nepraėjus daugiau nei savaitei nuo stovyklos pabaigos, kitu atveju visi pastebėjimai ir komplimentai užsimirš, todėl aptarimas nebus produktyvus.

Taip pat neverta stovyklos aptarimo daryti tą pačią dieną, nes pavargę vadovai gali būti nekonstruktyvūs, tad patartina palikti jų mintims „susigulėti“ bent kiek ilgėliau.

Apie stovyklos aptarimo sueigą turi pranešti viršininkas radęs optimalų laiką atsižvelgiant pagal visų vadovų galimybes. Jis ataskingas už šios sueigos vedimą bei protokolavimą (arba radimą žmogaus, galinčio tą padaryti).

Patarimai dalyvaujančiui sueigoje:

Aptariant stovyklas yra svarbu tinkamai įvertinti ir savo asmeninį indėlį. Tai svarbu ne tik tam, kad geriau save pažintumei, bet ir tam, kad galėtumei tobulėti. Todėl patartina sueigos metu ar net prieš ją mintyse arba ant popieriaus skirti laiko asmeninei refleksijai.

- ❖ Kaip sekėsi atlikti pareigas? Kodėl?
- ❖ Ką naujo sužinojau apsiėmęs šias pareigas?
- ❖ Kokie buvo mano stovyklos lūkesčiai? Ar pasiteisino?
- ❖ Kas buvo sunkiausia vykdant savo pareigas?
- ❖ Kaip vertinčiau savo indėlį stovykloje?
- ❖ Ar komanda dirbo vieningai?
- ❖ Ko išmokau dirbdamas grupėje?
- ❖ Kaip vertintumei kitų komandos narių darbą?
- ❖ Ką kitąsyk daryčiau kitaip?

Patarimai vedančiui sueigas tiek po stovyklos, tiek jos metu:

BŪK BUDRUS: įsiklausyk, ar kiekvienas komandos narys gauna progos pasisakyti.

Tikslas: pastebėjus bijančius ar nerandančius tinkamos progos imtis iniciatyvos, paskatinti juos, įtraukti visą komandą.

KLAUSK: teiraukis, jei kas neaišku, paprašyk pakartoti, patikslinti, pagrįsti mintį.

Tikslas: įsitikinti, jog visi supranta kalbančiojo mintis, o kalbantysis supranta save.

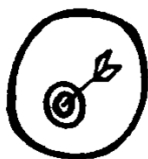
PRIŽIŪRĖK EIGA: paskatink komandą periodiškai peržiūrėti jau aptartus punktus darbo eigoje.

Tikslas: sekti komandinio darbo tėkmę, darbo našumą, nenukrypti „į lankas“.

UŽRAŠINĖK: komandoje aptartas mintis užrašinėk, klijuok ant lapukų, braižyk ant lentos ir pan.

Tikslas: įamžinti darbo rezultatai ateičiai, užtikrinti, jog mintys „neprapuls“, vizualiai perteikti informaciją.

IŠKELK TIKSLUS: prieš sueigą paruošk sueigos tikslus, kuriuos pristatysi jos pradžioje visiems susirinkusiems.

Tikslas: palengvinti darbą sueigoje, laikytis tvarkos, nepasimesti, užtikrinti jos produktyvumą, darbingai nuteikti komandą.

SUKURK POZITYVIĄ APLINKĄ: pradėk sueigą su smagiu pasisveikinimu, geromis naujienomis, nebūtinai susijusiomis su sueigos tikslais, pasiteirauk kaip visi laikosi, galite sužaisti trumpą žaidimą.

Tikslas: nuteikti komandą teigiamai, tam, kad mintys lietuši laisvai. niekas nesivaržytų, o galvos būtų išlaisvintos nuo įvairių rūpesčių ar kitų idėjas varžančių pančių.

KEISK: nebijok priimti atsakingo sprendimo pakeisti (pašalinti) už tam tikras pareigas atsakingus žmones, tinkamai įvertinęs situaciją- su jais pasikalbėjus, įvardijus pastebėjimus, paskatinus, vėliau įspėjus, duoti šansą pasitaisyti. Jei situacija nesikeičia pakeisti jį kitu arba duoti kitas pareigas.

Tikslas: užtikrinti, jog neatsakingumas ir savo pareigų nevykdymas nepakenks stovyklos organizavimo tėkmei ir jos galutiniui rezultatui, pasirūpinti, jog drauge dirbantys komandos nariai galės produktyviai dirbti.

KURUOK: pastebėjęs, jog sueigos dalyviai susiduria su sunkumais, nesusišneka, yra pasimetę, atsisėsk kartu ir padėk jiems vėl grįžti „į vėžes“.

Tikslas: išvengti komandinių nesusipratimų.

STEBĖK: atkreipk dėmesį į kiekvieno sueigos dalyvio stiprybes ir silpnybes. Prieš ką nors sprendamas, kas susiję su konkrečiais asmenimis, gali prisiminti tas jų savybes.

Tikslas: užmegzti tvirtą ryšį su visais komandos nariais, išvengti nesusipratimų.

Ši sueiga užbaigia stovyklų organizavimo specialybės sueigų ciklą. Dabar šiems nuovokiems ir žingeidiems patyrusiems skautams lieka pati šauniausia dalis – patiems sukurti savo stovyklą. Šį sykį vadovas pasislėps šešėlyje ir stebės patyrusius skautus iš šalies, bet visuomet bus šalia padėti, patarti ir įvertinti jų galutinį darbą pats sudalyvaudamas stovykloje.

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS:

Krogerus, M., Tschappeler, R. *The Decision Book. Fifty Models of Strategic Thinking*. Zurich: Kein & Aber, 2008.

Kvederaitė, Gerda. *Sueigy planai virėjo specialybei gauti*. Vilnius, 2012. Prieiga internetu <https://www.scribd.com/document/94007748/Sueigy%C5%B3-planai-vir%C4%97jo-specialybei-gauti> .

Saulaitis, Antanas. *Skautiškų vienetų vadovai ir vadovės*. Čikaga: Matrica, 1992.

Wilseman, John. *Special Air Service Survival Guide*. China: South China Printing Co, 2010.

A Whole Bunch of Suggestions to Help You Eat Better in the Great Outdoors. Prieiga internetu: www.macscouter.com/cooking/campingfood.asp.

Bendrieji stovyklų nuostatai. Prieiga internetu <http://www.skautai.lt/document/download/id/5342> .

Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai vaikų vasaros poilsio stovykloje. Prieiga internetu <http://www.skautai.lt/document/download/id/5343>

Scout skills: camp toilets. Prieiga internetu: <https://members.scouts.org.uk/factsheets/FS315072.pdf>.

Stovyklautojo specialybės reikalavimai. Prieiga internetu: www.skautai.lt/group/document-download/id/6910.

Alksninytė U., Babravičiūtė G. *Vilniaus kr., Kernavės t. Jundų dr. nuotraukų archyvai*.

Vilniaus kr., Kernavės t. protokolai 2016.

Viršelio iliustracija. Prieiga internetu: <http://theladybites.co.uk/tag/illustrations/>.

LITERATŪROS PRIEDAI:

Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai vaikų vasaros poilsio stovyklose

<http://www.skautai.lt/document/download/id/5343>;

Bendrieji stovyklų nuostatai <http://www.skautai.lt/document/download/id/5342>;

Dalyvių sąrašas stovyklai (šablonas) <http://www.skautai.lt/document/download/id/5337>;

Laužų kūrimas, jų rūšys, saugumo reikalavimai (EN)

http://www.bsatroop66.org/Training/ScoutersGuide_Campfires-CampStoves.pdf;

Lietuvos skautijos himnas <http://www.skautai.lt/document/download/id/8919>;

Mazgų ir kilpų rišimas <http://www.skautai.lt/document/download/id/8992>;

„Ne (s)varbu“ metodinė priemonė vadovams, kuriant saugią skautavimo aplinką

<http://www.scribd.com/doc/229847304/Ne-s-Svarbu-Metodin%C4%97-Priemon%C4%97-Vadovams>;

Nevaržybiniai žaidimai <http://www.skautai.lt/document/download/id/9005>;

Rikiuotės nuostatai <http://skautai.lt/nuostatai/index.php?action=n12>;

Patiekalai gaminimui ant laužo <http://bendraukime.lrytas.lt/reporteris/skautai-pataria-kaip-pasigaminti-skanius-patiekalus-ant-lauzo-20150724090533.htm>;

Pionerijos projektai: dideli ir maži (EN) <http://www.skautai.lt/document/download/id/8999>;

Saugios aplinkos principų sąvadas <http://skautai.lt/nuostatai/index.php?action=n13>;

Saugos instruktavimų registracijos lapas (šablonas) <http://www.skautai.lt/document/download/id/8548>;

Skautiška inžinerija (EN) <http://www.skautai.lt/document/download/id/9002>;

Skautiški receptai (EN) <http://www.boyscoutstrail.com/boy-scouts/boy-scout-recipes.asp>;

Skautiški žaidimai <http://www.skautai.lt/document/download/id/9006>;

Stovyklos nuostatų (pavyzdys) <http://www.skautai.lt/document/download/id/8551>;

Stovyklos sveikatos ir saugos instrukcija (pavyzdys) <http://www.skautai.lt/document/download/id/8553>;

Stovyklos taisyklės (pavyzdys) <http://www.skautai.lt/document/download/id/8554>;

Tėvų leidimas vykti į skautų stovyklą (šablonas) <http://www.skautai.lt/document/download/id/8555>;

Vaikų turizmo renginių organizavimo aprašas <http://www.skautai.lt/document/download/id/5344>;